

Výroční zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí Libereckého kraje 2023

Liberec, 2024

**Liberecký
kraj**

Výroční zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v kraji za rok 2023

Kraj: Liberecký

Zpracoval (jméno a funkce): [REDACTED] – krajská protidrogová koordinátorka

Projednáno / schváleno v roce 2024: Komisi RLK pro oblast závislostí, Radou LK

Odkaz na webové stránky kraje věnované politice v oblasti závislostí:

<https://www.kraj-lbc.cz/urad/odbory/odbor-socialnich-veci/oddeleni/oddeleni-socialni-prace/politika-v-oblasti-zavislosti-a-prevence>

Výroční zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v kraji je určena pro odbornou i laickou veřejnost. Je zdrojem základních informací o koordinaci a institucionálním zajištění politiky v oblasti závislostí v kraji, koncepčních opatřeních, spolupráci s obcemi, finančním zajištění a finančních deficitech politiky v oblasti závislostí, charakteristice scény v oblasti závislostního chování, síti adiktologických služeb a aktivitách politiky v oblasti závislostí realizovaných kraji (např. vzdělávání, analýzy, rozvojové projekty apod.).

Výroční zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v kraji je jedním ze zdrojů při vytváření zpráv o situaci v oblasti závislostí v ČR a dalších publikací zpracovávaných Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti a sekretariátem Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí. Zároveň je důležitým informačním materiálem pro politiky na místní, krajské i centrální úrovni.

Souhrn

Liberecký kraj v souvislosti se zákonem č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek realizoval v roce 2023 na svém území politiku v oblasti závislostí v samostatné působnosti stejně odpovědně jako v letech předešlých. V roce 2022 byl schválen **Plán protidrogové politiky Libereckého kraje 2023-2027**, který zahrnuje aspekty moderní doby a má nastaven plán řešení **navýšení finančních prostředků pro služby v oblasti závislostí a jejich udržitelnosti v síti služeb** Libereckého kraje.

Při hodnocení situace v užívání nelegálních návykových látek lze **Liberecký kraj zařadit bezprostředně za kraje s extrémně zasaženými regiony**, jako je Praha, Ústecký kraj nebo Moravskoslezský kraj. Dostupné informace vypovídají o setrvalém nárůstu užívání návykových látek. Podle odborníků na drogovou problematiku může mít počet uživatelů nelegálních návykových látek v Libereckém kraji vzrůstající tendenci. Na prvních příčkách v oblíbenosti je marihuana a pervitin. Zájem je i o taneční drogy a pracovníci sociálních služeb zaznamenali nárůst užívání léků. **Stále častěji drogově závislí kombinují různé návykové látky** – například zneužívají léky, které kombinují s alkoholem nebo syntetické drogy MDMA (extáze) s energetickými nápoji a podobně. Počet lidí užívajících drogy rizikově je v Libereckém kraji odhadován na cca 3 tis. osob, ovšem dle výkonů protidrogových služeb lze usuzovat na spíše vyšší prevalenci v kraji.

Drogovou scénu v Libereckém kraji je stále možné označit za specifickou, stabilní a spíše uzavřenou. Uzavírala se poslední roky zejména díky kvalitní práci TOXI týmu PČR, u vybraných osob díky dobré ekonomické situaci a sociální stabilitě klientů a přesouvá se na periferie měst a do jednotlivých uživatelských bytů. **Vzniká zde však postupné zpětné otevírání drogové scény, kterou v předchozích letech uzavřela pandemická situace.** Ustupující jsou i problémy terénních pracovníků s vyhledáváním a preventivním působením na tyto klienty. Výše uvedená fakta nám ovlivnila situace okolo Covidu – 19 a energetická krize, na které v průběhu roku 2022 navázala další problematická oblast – **migrační vlny osob z Ukrajiny a Sýrie, kde se předpokládá negativní dopad ve vztahu k oblasti závislostí s odstupem let.** Liberecký kraj má omezený počet lékařů v oblasti psychiatrie, kdy tato skutečnost negativně ovlivňuje plnění soudně nařízených ochranných léčeb ambulantních aj.

Velký problém je s klienty, kteří **trpí nezaléčenými duálními poruchami**. Tito zpravidla již nejsou schopni fungovat v rámci pravidel služeb (agresivita, psychotické ataky, paranoia etc.) a tedy již do těchto

služeb nepatří. Nicméně pro tyto lidi není dostupná psychiatrická péče v celém Libereckém kraji a propadávají tak v rámci služeb sítem. **Zvyšuje se jejich agresivita chování** směrem k personálu služeb apod. Uvedené skupiny **doplňují rizikové migrující osoby z oblasti zasažených válečným konfliktem**. V KACPU byl navázán opakovaný kontakt s uvedenými migranty – bezdomovci (UA) a opakovaně se jim vydávala humanitární dávka potravin, s pokusy je kamkoliv ubytovat, kdy z důvodu jejich agresivity, užívání OPL a porušení ubytovacích pravidel byli z ubytovacích zařízení několikrát vyloučeni.

Aktualitám v oblasti závislostí v Libereckém kraji se aktivně věnuje Komise Rady Libereckého kraje pro oblast závislostí, kterou tvoří odborníci z politiky v oblasti závislostí, jako iniciativní a poradní orgán Rady Libereckého kraje.¹

¹ Dostupný z <https://www.kraj-lbc.cz/samosprava/rada/komise-rady-libereckeho-kraje/pro-oblast-zavislosti>

Obsah

SOUHRN	2
OBSAH	4
1 SITUACE V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ V KRAJÍCH	5
1.1 ZÁVISLOSTNÍ CHOVÁNÍ V OBECNÉ A ŠKOLNÍ POPULACI	5
1.2 UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK V PROSTŘEDÍ ZÁBAVY A NOČNÍHO ŽIVOTA	13
1.3 RIZIKOVÉ FORMY ZÁVISLOSTNÍHO CHOVÁNÍ	15
1.4 ZÁVISLOSTNÍ CHOVÁNÍ VE SPECIFICKÝCH SKUPINÁCH A V SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH	16
1.5 SOMATICKÁ A PSYCHIATRICKÁ KOMORBIDITA V SOUVISLOSTI SE ZÁVISLOSTNÍM CHOVÁNÍM, VČETNĚ INFEKČNÍCH A DALŠÍCH ONEMOCNĚNÍ	19
1.6 PŘEDÁVKOVÁNÍ NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI	23
1.7 SOCIÁLNÍ SITUACE V SOUVISLOSTI SE ZÁVISLOSTNÍM CHOVÁNÍM	23
1.8 NOVÉ PSYCHOAKTIVNÍ LÁTKY	24
1.9 DROGOVÁ KRIMINALITA A KRIMINALITA SPOJENÁ S DALŠÍM ZÁVISLOSTNÍM CHOVÁNÍM	25
1.10 NOVÉ TRENDY A FENOMÉNY	27
2 KOORDINAČNÍ MECHANISMY POLITIKY V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ NA KRAJSKÉ A MÍSTNÍ ÚROVNI	27
2.1 KRAJSKÉ ZAJIŠTĚNÍ KOORDINACE POLITIKY V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ	27
2.2 MÍSTNÍ ZAJIŠTĚNÍ KOORDINACE POLITIKY V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ	37
2.3 STRATEGICKÉ DOKUMENTY PRO POLITIKU V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ KRAJE	41
2.4 ANALÝZY A STUDIE V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ V R. 2023	44
2.5 DALŠÍ VÝZNAMNÉ AKTIVITY POLITIKY V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ V R. 2023 NA KRAJSKÉ I MÍSTNÍ ÚROVNI	44
3 FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ POLITIKY V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ NA KRAJSKÉ A MÍSTNÍ ÚROVNI	46
3.1 ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ SLUŽEB KRAJEM	46
3.2 ZPŮSOB ZAJIŠTĚNÍ FINANCOVÁNÍ ADIKTOLOGICKÝCH SLUŽEB ZE STRANY OBCÍ	47
3.3 ROZPOČTOVÉ VÝDAJE NA POLITIKU V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ V KRAJI	48
3.4 DALŠÍ DŮLEŽITÉ INFORMACE / ZMĚNY VE FINANCOVÁNÍ PROBĚHLÉ V R. 2023	51
4 ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY	51
4.1 SÍŤ ADIKTOLOGICKÝCH SLUŽEB V KRAJI	51
4.2 ADIKTOLOGICKÉ PREVENTIVNÍ SLUŽEB	53
4.3 ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY MINIMALIZACE RIZIK	58
4.4 ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY AMBULANTNÍ LÉČBY A PORADENSTVÍ	59
4.5 ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY REZIDENČNÍ LÉČBY	60
4.6 ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY NÁSLEDNÉ PÉČE	61
4.7 OSTATNÍ SPECIALIZOVANÉ ADIKTOLOGICKÉ SLUŽBY/PROGRAMY	62
4.8 KONTAKTNÍ ÚDAJE ADIKTOLOGICKÝCH SLUŽEB	63
4.9 ZHODNOCENÍ SÍTĚ SLUŽEB	64
5 RŮZNÉ – DALŠÍ ÚDAJE	72
5.1 PŘÍLOHY	72
5.2 SEZNAM ZKRATEK	78
5.3 SEZNAM ZDROJŮ	82

Poděkování za spolupráci při zpracování výroční zprávy patří spolupracovníkům státní správy, nestátního sektoru a dalších subjektů, kteří dodali podklady pro tento dokument či přispěli svými připomínkami.

1 Situace v oblasti závislostí v krajích

1.1 Závislostní chování v obecné a školní populaci

1.1.1 Obecná populace

Při hodnocení situace v užívání návykových látek v obecné a školní populaci vycházíme především ze zpráv místních protidrogových koordinátorů a poskytovatelů sociálních služeb v oblasti závislostí působících v kraji. Tradičně upozorňují na vysokou míru a toleranci k užívání alkoholu a tabákových výrobků, a to mezi dospělými i dětmi. V posledních letech zaznamenávají nárůst nadužívání digitálních technologií.

Liberecký kraj se v užívání návykových látek (co do typu návykových látek a způsobu užívání) nijak zásadně neodlišuje od situace v ČR. S ohledem na specifika Libereckého kraje (společná hranice s Polskem, vysoká nezaměstnanost v mnohých obcích/regionech spojená s významným podílem sociálně slabých občanů/rodin, existence tří věznic na území kraje) lze usuzovat spíše vyšší míru užívání návykových látek. Noví uživatelé omamných a psychotropních látek jsou nejen z řad sociálně vyloučených osob, ale metamfetamin – pervitin užívají osoby i za účelem zvýšení svého pracovního výkonu či zvládání všedních záležitostí (např. drogu aplikují před nástupem na noční směnu).

Pokud jde o situaci v užívání nelegálních návykových látek lze Liberecký kraj zařadit bezprostředně za kraje s extrémně zasaženými regiony, jako je Praha, Ústecký kraj nebo Moravskoslezský kraj. Z dostupných informací vyplývá setrvalý nárůst užívání návykových látek. Nejrozšířenější nelegální návykovou látkou v obecné a školní populaci je tradičně marihuana, mezi lidmi užívajícími drogy rizikově pak má pomyslnou první příčku pervitin. Dlouhodobě se zvyšuje počet závislostí na lécích. Podle údajů Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti patří Liberecký kraj mezi kraje s nadprůměrnou prevalencí počtu problémových uživatelů drog, kdy odborný odhad hovoří o dvou tisících osobách užívajících návykové látky rizikově, tato prevalence se však odhaduje spíše vyšší. Vychází se ze statistik terénních programů pro drogově závislé a z odhadu některých obcí. Suma těchto odhadů a statistik čítá **cca 3 tis. osob, přičemž je nutné brát v úvahu množinu dalších nepodchycených uživatelů drog ze zbývajících regionů v kraji a postupné provázání s drogově závislou částí ukrajinské komunity.** Mezi těmito zbývajícími jsou zahrnuty regiony, které jsou z hlediska drogové „promořenosti“ hodnocené PČR i službami v oblasti závislostí jako problematické a se zvýšeným dopadem drogové trestné činnosti. V souvislosti s užíváním návykových látek dochází ke kumulování problémů klientů – různé patologické jevy (kriminalita, zdravotní problémy, **agrese, duální poruchy** atd.).

Drogovou scénu v Libereckém kraji je stále možné označit za specifickou, stabilní a spíše uzavřenou. V posledních letech se drogová scéna spíše uzavírá zejména díky práci TOXI týmu PČR, dobré ekonomické situaci vybraných klientů a jejich sociální stabilitě² a přesouvá se do periferií měst a do jednotlivých uživatelských bytů. To způsobuje problémy pracovníků s vyhledáváním a preventivním působením na tyto klienty. Uzavřená drogová scéna má za následek i šíření zdravotních rizik, neboť uživatelé drog se pohybují v běžném sociálním prostředí – v obchodních centrech, hromadných dopravních prostředcích, školských zařízeních aj.

Drogová scéna s sebou nesla zdravotní rizika spojená s kontaminací prostředí, kde se drogy vyrábí a užívají. Jako problematické se jeví i to, že chemikálie, které se při výrobě drog používají, významně zvyšují míru nebezpečí požáru či výbuchu. V posledních letech jak Policie ČR, tak Hasičský záchranný sbor ČR eviduje každoročně nárůst těchto mimořádných událostí.

Na celém území kraje je velmi vysoká dostupnost nejvíce užívaných nelegálních látek, tedy marihuany a pervitinu. K soustavné distribuci většího množství drogy dochází ze strany drogových dealerů, kolem kterých se zpravidla soustředí více méně uzavřený okruh pravidelných uživatelů drog. Drobnější distribuce probíhá mezi uživateli drog i uvnitř jejich komunity. Velice častým způsobem platby za drogy je „výměna“ drogy za věc, která obvykle pochází z trestné činnosti (elektronika, oblečení a ostatní). Uživatelé návykových látek se dopouštějí drobných krádeží, rozsáhlé majetkové trestné činnosti, ale i loupežných přepadení.

Obecně je výroba a získání **pervitinu na území Libereckého kraje jednodušší i vzhledem k blízkosti hranic a snadnějšímu převozu léků, tzn. prekursorů**, ze kterých se tato droga vyrábí. Pervitin se v Polsku i vyrábí a je od počátku určen na zahraniční trh. S problémy se potýkají zejména příhraniční oblasti, které se stávají tranzitními regiony. Vlivem vyšší aktivity PČR v represivních opatřeních vůči drogové kriminalitě dochází na území Libereckého kraje k časově omezenému snížení dostupnosti

² Stabilitu může ovlivnit Energetická krize 2021-2022, která byla způsobena podstatným nedostatkem některého ze surovinových zdrojů energie, tedy ropy, plynu, uhlí nebo přírodních zdrojů jako jsou voda, vítr a sluneční svit. Dalším důvodem pro energetickou krizi je oživení ekonomiky a vyšší růst poptávky po energiích. V roce 2021-2022 nastala energetická krize díky kombinaci faktorů a špatnému hospodaření se zdroji energie ve střední Evropě (odpojení a likvidace elektráren). Energetická krize, nedostatek energie či přebytek poptávky, stojí za zdražením energií, v kombinaci s možnými zdroji na území Ruské Federace.

kvalitního pervitinu. Přeshraniční spolupráci policejních jednotek české i polské strany zajišťuje **projekt DRUGSTOP**, jehož cílem je zvýšení efektivity boje s drogovou kriminalitou.

V březnu 2014 vznikl **TOXI tým PČR** s cílem řešit nejenom závažnou drogovou trestnou činnost v rámci kraje, tedy výrobu a distribuci OPL, ale rovněž výrazně snížit zneužívání OPL ve veřejném prostranství a zintenzivnit spolupráci s polskou stranou ve věci masivního dovozu prekurzorů z Polska. Sociální služby v oblasti závislostí zaznamenávají informace o snížení kvality pervitinu (zadržené zkušené vařiče nahradili noví nezkušení). Zvýšená represivní činnost vyvolala nedůvěru mezi klienty harm reduction služeb, včetně nedůvěry ke službám samotným, což v důsledku zvyšuje zdravotní rizika.

Z údajů kontaktních center v kraji vyplývá, že cílová populace nealkoholových uživatelů stárne. Uživatelé pervitinu jsou z větší části muži, věk se pohybuje mezi 16 a 55 lety. **Velkou skupinu na místní drogové scéně tvoří experimentátoři ve věku 18 až 30 let, kteří na klubové scéně nejčastěji užívají kokain, speed (amfetamin) a extázi.** Užívání se tedy rovněž váže na různé situace a roční období. Četnost užívání je individuální, závislá na aktuální situaci klienta a dostupnosti drogy. S marihuanou nejčastěji experimentují nebo ji užívají lidé ve věku od 16 do 25 let. Jejich podíl mezi klienty kontaktních center je malý, neboť tyto služby nevyhledávají. S opiáty nebo zneužíváním medikamentů se pracovníci terénního programu setkávají jen sporadicky. U mladší klientely (do 30let) je dále již **několikaletým trendem kombinace pervitinu, marihuany, gamblingu a alkoholu.** U uživatelů alkoholu je převaha mužů, jejichž věk se pohybuje od 40 let výše. Ženy závislé na alkoholu jsou ve věkovém rozmezí od 20 do 35 let. **Stále také roste počet osob závislých na lécích,** které se službami spolupracují. U žen se závislostním chováním převažuje zejména nadužívání antipsychotik a analgetik, které je však většinou skryté a obtížně detekované ze strany terénních pracovníků.

Pracovníci adiktologických služeb upozorňují na jednu závažnější oblast z hlediska veřejného zdraví, a to na obecnou představu osoby užívající OPL, která žije ve squatu, páchá trestnou činnost, je nebezpečná apod. Toto se samozřejmě týká určité skupiny lidí závislých na OPL, ale v konečném důsledku jde o menší část této komunity. Druhá část klientů adiktologických služeb je velice snadno zaměnitelná s širokou populací a výše popsané stereotypy se jich zpravidla netýkají nebo je dokážou skrývat. Tato skupina uživatelů OPL pracuje (riziková je především práce v potravinářství), má děti, které navštěvují školky a školy atd. a zároveň se střetává vzájemně mezi sebou. Patří sem i osoby, které užívají drogy pravidelně zejména o víkendech a v době, kdy mají volno. Tímto vším může docházet k snadnějšímu přenosu infekčních onemocnění do běžné populace. Z výše uvedeného vyplývá, že tendence vykazovat osoby užívající OPL rizikově na okraj zájmu společnosti, nejen, že nic neřeší, ale naopak prohlubuje problém sám.

Podle pracovníků nízkoprahových protidrogových služeb jsou jejich klienti nejčastěji uživatelé pervitinu, který přibližně v 90 % aplikují nitrožilně. Dalšími způsoby užívání jsou šňupání, orálně či kouření přes alobal nebo skleněnou dýmku. Bohužel pracovníci těchto služeb zjišťují tendenci přecházení na nitrožilní aplikaci, zejména u mladších klientů. Četnost užívání je individuální, odvíjí se od různých faktorů, mezi které patří finanční situace klienta, zázemí, věk a délka drogové kariéry či dostupnost drogy. **Kolísavá kvalita pervitinu se projevuje zejména na zhoršujícím se zdravotním stavu klientů.** Užívání drog se mnohdy váže na různé situace a roční období. Párty, festivaly, kluby, diskotéky, restaurační zařízení či herny lákají mnohdy nejen k experimentování s alkoholem, ale i s drogami. Příkladem mohou být LSD, extáze nebo marihuana.

Uživatelé také kombinují své primární drogy s dalšími. Často to bývá alkohol a pervitin, marihuana a pervitin spolu s léčivý – nejčastěji z řad benzodiazepinů např. Rivotril, Neurol. Sezónně se také setkávají terénní pracovníci a pracovníci K-center v podzimním období s konzumací „houbiček“ nejčastěji lysohlávek. V roce 2023 pracovníci u klientů zaznamenali občasné experimenty s opiáty nebo s fentanylovými náplastmi.

Potřebná je tedy kvalitní a dostatečná nízkoprahová práce a spolupráce dalších složek, např. policie, zdravotnictví apod. Negativně vnímají služby dlouhodobě nedostatek a nedostupnost soustavné psychiatrické péče.

Obecně lze konstatovat, že se navyšuje individuální práce s klienty (konzultace, testování, krizová intervence apod.). **Z hlediska pracovníků nízkoprahových zařízení pro lidi ohrožené závislostí vzrůstá každým rokem význam sociální práce a poradenství.** Velký zájem měli klienti především o doprovod na úřady nebo k lékaři. U služeb také **vzrostl počet individuálního poradenství a práce s rodinou.**

Vzhledem k situaci na pracovním trhu, kdy je nedostatek pracovních sil, jsou požadavky zaměstnavatelů na zaměstnance nižší a tolerují některá porušení zákoníku práce (pozdní příchody, neomluvená absence atd.). Na trhu práce tak najdou uplatnění i osoby užívající návykové látky, kteří mají zhoršenou pracovní morálku. Na jaře 2023 pracovní trh významně ovlivnily osoby migrující z oblastí zasažených válečným konfliktem, kterým bylo poskytnuto ubytování, finanční i potravinová pomoc a zaměstnání. Tím se zhoršily příležitosti ubytování i zaměstnání pro osoby užívající návykové látky. Během roku se tato situace ustálila a vrátila do stavu před válečným konfliktem. V některých skupinách však klesá socio-

ekonomický standard uživatelů, často nemají zaměstnání a trvalé ubytování. Uživatelé se pohybují v centrech měst nebo se stahují z důvodu utajení do provizorních bytů nebo opuštěných budov (tzv. squatů).

V některých ORP je v posledních letech zaznamenán nárůst nalezeného injekčního materiálu, proto organizace Most k naději, z.s. ve spolupráci s pražskou organizací Progressive a KÚ LK instalovala na vytipovaných místech s vysokou koncentrací problémových uživatelů OPL v Liberci, Jablonci nad Nisou, Frýdlantu, České Lípě, Turnově a Semilech **nádoby na použitý injekční materiál, tzv. fixpointy**. Terénní pracovníci je pravidelně vyprazdňují, použitý materiál bezpečně likvidují a zároveň motivují uživatele OPL k jejich využívání. Ve sledovaném období zajistili v ulicích měst Libereckého kraje celkem 2234 injekčních stříkaček.

Ve Frýdlantu bylo v listopadu 2018 otevřeno centrum sociálních služeb v ulici Míru čp. 1407, nesoucí název CENTRUM 1407. Do tohoto centra byly přestěhovány i některé služby z Poradního a setkávacího centra POSEC a dále zde našlo zázemí i Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Cajk. V roce 2023 proběhla u příležitosti oslav 20.výročí založení Poradního a setkávacího centra POSEC Konference Města Frýdlant s názvem 20 let POSECu, která se věnovala minulosti, současnosti a budoucnosti terénních a ambulantních poradenských sociálních služeb ve Frýdlantském výběžku.

1.1.2 Školní populace

Ve spolupráci MŠMT, Kliniky adiktologie a Národního pedagogického institutu ČR byl vytvořen **online systém evidence preventivních aktivit** (dále jen „SEPA“). Má za cíl sjednotit a zjednodušit plánování preventivních aktivit ve školách a jejich hodnocení na konci roku.

Ve školním roce 2022/2023 bylo do systému SEPA **zapojeno celkem 198 škol** z celkového počtu 257 ZŠ a SŠ v Libereckém kraji. Oproti loňskému roku se mírně zvedl počet vyplněných výkazů preventivních aktivit, a to na 68, ale v dlouhodobém horizontu je tendence vyplňování spíše klesající. Výkazy ve školním roce 2022/2023 vyplňovalo něco přes čtvrtinu škol (26,4 %).

Z vyplněných výkazů preventivních aktivit vyplynulo, že školní metodici prevence **na základních školách** ve školním roce 2021/2022 nejvíce řešili **špatné vztahy mezi žáky**, a to především v 4., 5., 6., 7. ročnících.

Druhým nejčastějším rizikovým chováním, které se vyskytlo na školách, bylo **užívání tabáku**. Užívání tabáku se nejčastěji vyskytlo v 7., 8., 9. ročnících ZŠ a ve všech ročnících SŠ. Školní metodici mají již od června 2022 k dispozici nový metodický pokyn „Tabákové výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky“. Trendem ve školním prostředí je i tzv. **Kratom**, který je studentům volně dostupný na internetu a v ATM obchodních center v Libereckém kraji a není legislativně ukotven.

Dalším častým jevem bylo záškoláctví, a to především v 6., 7., 8. a 9. ročnících. Zde je alarmující, že v téměř stejném počtu případů se jednalo o podezření na **skryté záškoláctví s vědomím rodičů**.

Z výkazů preventivních aktivit vyplynulo, že ŠMP vypracovávají na začátku každého školního roku preventivní program školy, který je v největší míře navázán na sledování výskytu rizikového chování na škole v uplynulém školním roce. Zahrnuje i diskusi s vedením školy a učitelským sborem a odráží analýzu aktuální situace školy.

Na základních školách ve školním roce 2022/2023 nejvíce řešili **špatné vztahy mezi žáky**, a to především na druhém stupni. Oproti loňskému školnímu roku se počet případů zvýšil téměř o polovinu. Druhým nejčastějším rizikovým chováním bylo **užívání tabáku**, které se nejčastěji vyskytuje v 7., 8. a 9. ročnících ZŠ a ve všech ročnících SŠ. I tam byl nárůst, ale ne takový jako u **užívání konopných látek**, kde se počty případů, zejména v 8. a 9. ročnících zvýšily více než dvojnásobně.

Velký nárůst je vidět také u případů **sebepoškozování**, které vzrostlo o více než polovinu oproti loňskému školnímu roku a v 9. ročnících ZŠ se stalo dokonce nejčastějším rizikovým chováním vůbec. Zajímavostí je, že toto rizikové chování se týká převážně dívek. Více než trojnásobně stoupl také rizikové chování na **nelátkové závislosti**, jako jsou počítačové hry.

Tabulka 1-1: Výskyt rizikového chování

Sledovaný jev	ZŠ	SŠ, VOŠ
Špatné vztahy mezi žáky (počet případů, nikoliv počet žáků)	869	119
Vyloučení určitých jedinců z kolektivu, ostrakizace (počet případů, nikoliv počet žáků)	197	27
Případy opakovaného záměrného psychického i fyzického ubližování (počet případů, nikoliv počet žáků)	303	12
Případy využití elektronických prostředků (např. mobilní telefon, sociální sítě) k opakovanému záměrnému psychickému ubližování (počet případů, nikoliv počet žáků)	117	20
Projevy rasismu a xenofobie (počet případů, nikoliv počet žáků)	55	4

Slovní či fyzické útoky na pracovníky školy (výskyt u počtu žáků)	80	7
Záškoláctví (výskyt u počtu žáků)	127	70
Podezření na skryté záškoláctví (záškoláctví s vědomím rodičů) (výskyt u počtu žáků)	174	78
Rizikové chování ve sportu, rizikové pohybové aktivity, extrémní sporty atd. (výskyt u počtu žáků)	10	10
Rizikové chování v dopravě (výskyt u počtu žáků)	31	2
Rizikové sexuální chování a nevhodné projevy sexuality (výskyt u počtu žáků)	60	5
Poruchy příjmu potravy (výskyt u počtu žáků)	87	43
Sebepoškozování a autoagrese (výskyt u počtu žáků)	196	41
Kriminální chování – přestupky, provinění, trestné činy (výskyt u počtu žáků)	54	6
Zanedbávání, zneužívání či týrání dítěte (výskyt u počtu žáků)	31	0
Užívání* tabáku (výskyt u počtu žáků)	233	373
Užívání* alkoholu (výskyt u počtu žáků)	45	11
Užívání* konopných látek (např. marihuana, hašiš) (výskyt u počtu žáků)	70	16
Užívání* dalších návykových látek (např. extáze, pervitin atd.) (výskyt u počtu žáků)	46	11
Závislostní chování pro nelátkové závislosti (hazard, počítačové hry apod.) (výskyt u počtu žáků)	105	17

*Pod termín „užívání“ zahrnujeme užití opakované i jednorázové experimentování s látkou atd.

Zdroj dat: výkaz systému evidence preventivních aktivit (SEPA) za školní rok 2022/2023, údaje nezahrnují všechny školy v Libereckém kraji

Ze statistiky pro daný školní rok dále vyplývá, že 44,12 % ŠMP působí ve funkci deset a více let, následování jsou metodiky působícími ve funkci šest až sedm let, kterých je 17,65 %. Většina metodiků vykonává zároveň funkci třídního učitele, v procentuálním vyjádření se konkrétně jedná o 77,94 % z nich. Více než 72 % z nich má ukončené akreditované specializační studium a dalších 10 % metodiků studuje. Více než 86 % ŠMP absolvuje i další akreditované vzdělávací kurzy, semináře či výcviky k tématu primární prevence rizikového chování. Největší zájem projevují o další vzdělávání v oblasti prevence duševních onemocnění a psychických problémů. Zde by si rádo rozšířilo obzory téměř 78 % ŠMP.

Důsledky pandemie covidu-19 se projevují i v současnosti. Výrazně narostly počty dětí s problémy v oblasti duševního zdraví. Odborníci v Libereckém kraji nestíhají pokrývat poptávku. Ve školách se proto zaměřuje pozornost na podporu prevence prostřednictvím psychologické a sociální práce a aktivit v oblasti wellbeingu a duševního zdraví. Z těchto důvodů v roce 2023 Liberecký kraj využil dotaci ve výši 256 800 Kč od MŠMT na podporu vzdělávacích aktivit v oblasti duševního zdraví pro pedagogické

pracovníky. V rámci dotace se v březnu uskutečnila konference „Hledání vlastní identity“ a proběhly i další supervize, semináře a školení. Celkem bylo podpořeno 134 pedagogů ze základních a středních škol a odborníků na vzdělávání.

Preventivní programy jsou realizovány nejčastěji nestátními organizacemi (např. MAJÁK o.p.s., ADVAITA, z. ú. nebo Most k naději, z.s.), dále komerčními subjekty, školskými poradenskými zařízeními, Policií ČR a městskou policií. Liberecký kraj finančně podporoval v roce 2023 primární prevenci rizikového chování dvěma způsoby:

- účelovou neinvestiční dotací na projekt „Krizová intervence 2023“ organizaci MAJÁK o.p.s., ve výši 450.000 Kč, určené na mzdové náklady pracovníků zajišťujících krizovou intervenci na školách v Libereckém kraji;
- dotačním programem na specifickou primární prevenci rizikového chování, který je určen pro školy, u nichž není zřizovatelem Liberecký kraj. Z alokované částky 1,5 mil Kč bylo v roce 2023 rozděleno mezi 40 ZŠ a 1 SŠ, téměř 1,1 mil. Kč na preventivní aktivity, a to v rozsahu od 16 do 30 tis. Kč na jednu školu.

Dále se Liberecký kraj už od roku 2016 podílí na projektu „**Kraje pro bezpečný internet**“, jehož hlavním realizátorem je Kraj Vysočina. Na tento projekt poskytuje každoročně dotaci ve výši 50.000 Kč a účastní se jej vždy několik desítek žáků jednotlivých škol.

Data týkající se užívání návykových látek na středních školách na Turnovsku od roku 2017 sleduje výzkum „Monitoring drog na středních školách v regionu Turnovska“ nrap. [REDAKCE], který každoročně vypracovává komplexní zprávu. Výběrového šetření se zúčastnili studenti 1. ročníků všech středních škol v Turnově. Z výsledků vyplývá, že studenti mají stále nejvíce zkušeností s marihuanou (hašišem), těkavými látkami (toluen „Poppers“) a Extází. Od roku 2022 byly do šetření zahrnuty i nikotinové sáčky a kratom. Výsledky každoročních šetření mají vliv na stanovení strategie prevence u mládeže před užíváním návykových látek v regionu Turnovska.

V roce 2022 Město Turnov připravilo ve spolupráci s Městskou policií v Turnově, základními a středními školami a dalšími organizacemi kampaň s názvem A DOST... Jedná se o dlouhodobé i jednorázové aktivity v oblasti prevence rizikového chování v Turnově. Klade si za cíl oslovit všechny věkové skupiny obyvatel Turnova a je zaměřena na aktuální témata závislosti a psychického zdraví. Cílí také na podporu a úzkou spolupráci se školami v oblasti prevence rizikového chování. V rámci kampaně byla otevřena

kancelář prevence kriminality při Městské policii v Turnově pro veřejnost s cílem umožnit občanům konzultace zdarma. V roce 2023 navštívili kancelář rodiče, učitelé, děti a dospívající.³

1.2 Užívání návykových látek v prostředí zábavy a nočního života

Užívání drog se mnohdy váže na různé situace a roční období. Festivaly, kluby, diskotéky, restaurační zařízení či herny lákají mnohdy nejen k experimentování s alkoholem, ale i s drogami (např. LSD, extáze, marihuana apod.). Užívání návykových látek může být provázáno s trestnou činností občanů ČR, ale i cizinců, např. výtržnictví, opilství. Zapojení dětských gangů do aktivit spojených s násilím, alkoholem a drogami není již pojmem, který známe pouze ze zahraničí, ale stává se součástí nočního života ve městech v ČR.⁴

V prostředí zábavy a nočního života v Libereckém kraji působí **organizace Most k naději, z.s.** se svým **programem Párty most**, který se specializuje na poskytování harm reduction služeb v prostředí noční zábavy. Hlavním posláním je vyhledávat a oslovovat nové či potencionální klienty a seznamovat je s jejich službou. Program působí zejména v letních měsících.

Ze zpráv adiktologických služeb i místních protidrogových koordinátorů je patrné, že i když se užívání drog odehrává převážně v uzavřených prostorech (bytech, domech), skupiny jsou spíše uzavřené, v posledních letech se ale zvedá výskyt uživatelů v ulicích měst. Jejich chování je agresivnější mezi sebou i okolím během dne a narušují i noční klid. V rizikových lokalitách je prováděna policií častější hlídková činnost. Tato místa pravidelně monitorují i terénní pracovníci.

Statutární město Liberec patří mezi oblasti Libereckého kraje, která jsou drogovou situací nejvíce zatížená, se **silným pervitinovým i marihuanovým trhem, blízkost polské hranice na severu umožňuje snadnou distribuci prekurzorů** (např. při dojíždění za prací) **někdy je dovážena samotná droga**. To představuje významný kriminogenní faktor. Uživatelé drog se dopouštějí nejrůznější trestné činnosti (krádeže, výtržnictví, loupežná přepadení, ublížení na zdraví). **Osoby pod vlivem drog jsou viditelné ve veřejném prostoru**, injekční materiál znečišťuje prostranství a na některých **místech lze i pozorovat distribuci drog nebo jejich nitrožilní aplikaci**. Tyto indicie logicky snižují u veřejnosti pocit bezpečí. Následkem psychotických epizod nebo psychických poruch **dochází k výtržnostem, popř. násilnostem**.

³ Dostupné z <https://www.turnov.cz/cs/aktuality/kampan-a-dost/sest-mesicu-s-kampani-a-dost.html> a Závěrečné zprávy o realizaci politiky v oblasti závislosti v obci za rok 2023 Města Turnov.

⁴ Dostupné z [www: https://jablonecky.denik.cz/zpravy_region/jablonec-soud-trest-rvaci-gang-deti-uklid-20231115.html](https://jablonecky.denik.cz/zpravy_region/jablonec-soud-trest-rvaci-gang-deti-uklid-20231115.html)

Adiktologické služby zaznamenaly, že **oproti období let 2020-2021, vzrostlo množství klientů závislých na alkoholu**, což je z hlediska rozšíření mnohem větší problém než výše zmíněný, již z principu tolerance většinové společnosti k alkoholu. Taktéž škody způsobené u osob pod vlivem alkoholu dalece převyšují tyto pod vlivem drog.⁵

Některé obce v kraji nebo nestátní organizace pořádají na svých územích v průběhu roku větší kulturní i sportovní akce, při kterých je zvýšené bezpečnostní riziko a výskyt závislostního chování (alkohol, marihuana, taneční drogy, pervitin). Během těchto akcí je nutná přítomnost represivních složek (PČR, MP) řešící občany pod vlivem návykových látek, často ve spolupráci s RZP a dále zde probíhá zvýšená kontrola řidičů apod.

V ORP Železný Brod se pravidelně uskutečňuje velká akce, pořádaná přímo Městem Železný Brod. Jde o Železnobrodský jarmark, který se koná na začátku června a v průběhu celého víkendu, kdy je ve městě rušný noční život. Další významnou akcí je Skleněné městečko, které probíhá vždy začátkem měsíce září od soboty do neděle.

Z informací ORP Turnov lze konstatovat, že je zde za rok 2023 oproti předchozímu roku nárůst přestupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi (držení malého množství OPL, kouření na zakázaných místech, podání alkoholu mladistvé osobě apod.). Prevence kriminality je neúčinnější formou boje proti protiprávnímu jednání pachatelů. Pozitivní vliv na úroveň veřejného pořádku má existence vyhlášky města, která zpříšňuje podmínky konzumace alkoholu na některých veřejných prostranstvích.⁶

Noční bary byly ve městě Nový Bor uzavřeny již v předchozích letech. Nejčastěji dochází v nočních hodinách ke shlukování uživatelů drog převážně v městském parku a na vlakovém nádraží. Dříve klidná lokalita Severní se stala problémovou. Zdejší obyvatelé čelí pravidelným výjezdům Policie ČR z důvodu shlukování osob drogově závislých. Ti zde poškozují majetek bytového domu a narušují noční klid.

⁵ Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, Zpráva o alkoholu v ČR 2023, https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33916/1253/Zpr%C3%A1va%20o%20alkoholu%20v%20%C4%8CR%202023_fin1.pdf

⁶ Drahaňovský Milan, Výroční zpráva o bezpečnostní situaci na území města Turnov za rok 2023. Policie ČR, OO, Turnov, 2023.

Ostatní obce ve svých zprávách nezmiňují žádné zkušenosti či zásadní problémy řešené v souvislosti s užíváním drog v prostředí zábavy a nočního života. Kontroly podávání a požívání alkoholu v roce 2023 probíhaly v součinnosti PČR, městské policie a pracovníků OSPOD příslušného městského úřadu.⁷

1.3 Rizikové formy závislostního chování

V Libereckém kraji jsou nejvíce užívanými drogami pervitin a marihuana. Ze zpráv ambulantních služeb je patrný nárůst počtu uživatelů návykových látek i osob s nelátkovým typem závislosti. Nejpočetnější skupinou jsou osoby užívající alkohol, pervitin užívající nosem a osoby s nelátkovou závislostí – gambling. U nezletilých klientů zaznamenali nejvíce uživatelů marihuany, nelátkových závislostí, alkoholu a tabáku. Dlouhodobě dochází i **k nárůstu nadužívání léků**. V roce 2023 evidují i osoby, které užívají mediálně zmiňovaný kratom jako svojí hlavní drogu. **Podle pracovníků nízkoprahových služeb jsou jejich klienti nejčastěji uživateli pervitinu, který přibližně v 90% aplikují nitrožilně.** Dalšími způsoby užívání jsou šňupání, orálně (v želatinové kapsli) či kouření přes alobal. Četnost užívání u klientů je individuální, odvíjí se od různých faktorů, mezi které patří finanční situace klienta, zázemí, věk a délka drogové kariéry či dostupnost drogy. **Kolísavá kvalita pervitinu se projevuje také na zhoršujícím se zdravotním stavu klientů.** Mezi pravidelné klienty protidrogových služeb patří také víkendoví uživatelé drog. Jedná se o osoby, které mají zaměstnání a drogy užívají v době volna. S aplikací pervitinu (často nosem) z důvodu zvýšení pracovního výkonu a před nástupem na noční směnu se setkávají i liberečtí policisté. Tuto zkušenost mají i personální a bezpečnostní pracovníci velkých firem na Liberecku. Významnou část zaměstnanců tvoří cizinci s nižší požadovanou kvalifikací – Poláci, Rumuni, Ukrajinci a na Českolipsku pak Mongolové. **Každodenní dojíždění občanů polské národnosti z místa bydliště, tedy z Polska do firem v Libereckém kraji, může hrát významnou roli v nelegálním dovozu léků s obsahem pseudoefedrinu** – zásadnímu problému, s nímž se na území Libereckého kraje PČR potýká již několik let.

Na přelomu jara a léta 2023 zaznamenali pracovníci nízkoprahových služeb výkyvy v chování klientů v rozsahu, se kterým se v předchozím období nesetkali. V této době PČR zmiňovala nedostupnost prekurzorů z Polska a s tím související nabídku nekvalitních drog v regionu. Zároveň po určitou dobu klienti často hovořili o snížení užívání nekvalitního pervitinu, nebo snížení užívání

⁷ <https://www.policie.cz/clanek/alkohol-drogy-a-mladez-2023.aspx>

pervitinu, který nahradili léky nebo alkoholem a častěji zmiňovali opiáty nebo fentanylové náplasti. Klienti těchto nízkoprahových služeb byli v tomto období mnohem více agresivní, paranoidní, mnohem častěji se u nich objevovaly toxické psychózy etc. Ruku v ruce s tímto jde též fakt nedostupné psychiatrické péče pro tuto klientelu. Tato fakta by mohla také vysvětlovat určité změny jejich chování. Nicméně i tak můžeme konstatovat, že za sledované období se neziskové organizace setkaly s minimem klientů, kteří užívají opiáty či opioidy.

V souvislosti s užíváním návykových látek dochází ke kumulování problémů klientů – různé patologické jevy (kriminalita, zdravotní problémy, agrese, **duální poruchy** atd.). Dalšími látkami jsou LSD a extáze, jejich užívání je zpravidla spojeno s konkrétní situací jako např. párty apod. V nemalé míře je rovněž užíván alkohol a marihuana. Mladí lidé, zejména v letních měsících, chodí pít alkohol a kouřit marihuanu do parků v centru města. Služby se i v roce 2023 setkávaly se **zvyšující se agresí mezi klienty, ale i klientů vůči pracovníkům služeb.**

Uživatelé také kombinují své primární drogy spolu s dalšími – kombinaci alkoholu, marihuany, LSD či extáze. Často to bývá alkohol a pervitin, marihuana a pervitin spolu s léčivý – nejčastěji z řad benzodiazepinů, např. Rivotril, Neurol. Marihuana je hráči počítačových her užívána v kombinaci s energetickými nápoji. Klienti také vcelku běžně přechází z alkoholu na pervitin nebo naopak. Sezónně se také setkávají terénní pracovníci a pracovníci K-center v podzimním období s konzumací „houbiček“ nejčastěji lysohlávek.

Od roku 2020 dochází podle pracovníků terénních služeb k nárůstu experimentů s fentanylovými náplastmi, které uživatelé vyvaňují v miskách s vodou nebo si je v nadměrném množství lepí na sebe.

Největší problém je zpravidla s klienty čistě alkoholovými, popřípadě těmi, kteří užívají alkohol i pervitin či s klienty, kteří trpí duálními poruchami. Jejich agresivita komplikuje činnost pracovníků K-center v Libereckém kraji.

Nejsou známy žádné nové problémové formy užívání návykových látek, ani další informace o alternativách či nových trendech apod.

1.4 Závislostní chování ve specifických skupinách a v sociálně vyloučených lokalitách

Návykové látky užívají osoby napříč všemi skupinami – osoby z majoritní i minoritní společnosti. Působením terénních pracovníků a dostupností sociálních služeb, řešících problematiku závislostí, se daří

udržet přehled o uživatelích návykových látek a místech, kde dochází k distribuci, případně užívání návykových látek.

Nejvíce **problematickou skupinou** uživatelů návykových látek jsou dospívající, mladiství a v posledních letech i nezletilí. Jde o **děti ve věku 2. stupně základní školy či středoškoláky**, kteří většinou pocházejí z rodin **bez stabilního zázemí**. Užívání návykových látek se promítá do jejich školního prospěchu a páchání trestných činů (krádeže, vandalismus apod.).

Sociální pracovnice Oblastní charity Most, která poskytuje odborné sociální poradenství osobám v tíživé životní situaci a zaměřuje se na romskou mládež ve věku od 6 do 26 let i sociální pracovníci ORP mají poznatky o tom, že tito nezletilí i mladiství přicházejí do styku s užíváním návykových látek. Jedná se zejména o marihuanu. Přímé užívání omamných a psychotropních látek se objevuje spíše ve skupině nad 15 let.

Jako velký problém vnímají sami klienti i sociální pracovnice **omezené perspektivy místní romské mládeže, která po ukončení základní školní docházky často končí v evidenci úřadu práce**. Důvodem jsou jednak omezené pracovní příležitosti, v rodinách nemají podporu k dalšímu vzdělávání, ale i zhoršená dostupnost škol a učilišť a nutnost dojíždění. Zneužívání drog je obyvateli vyloučených lokalit pácháno zejména vně lokality. **Důsledkem je poté páchání trestné činnosti za účelem získání drogy**. Dle kvalifikovaného odhadu terénních pracovníků, kteří pracují s cílovou skupinou drogově závislých na území města Jablonec nad Nisou, tvoří klienti romského etnika cca 40 % z celkového počtu klientů. Jedná se většinou o uživatele pervitinu, kteří se zajímají primárně o výměnu injekčního materiálu, o jiné jejich služby nemají zájem.

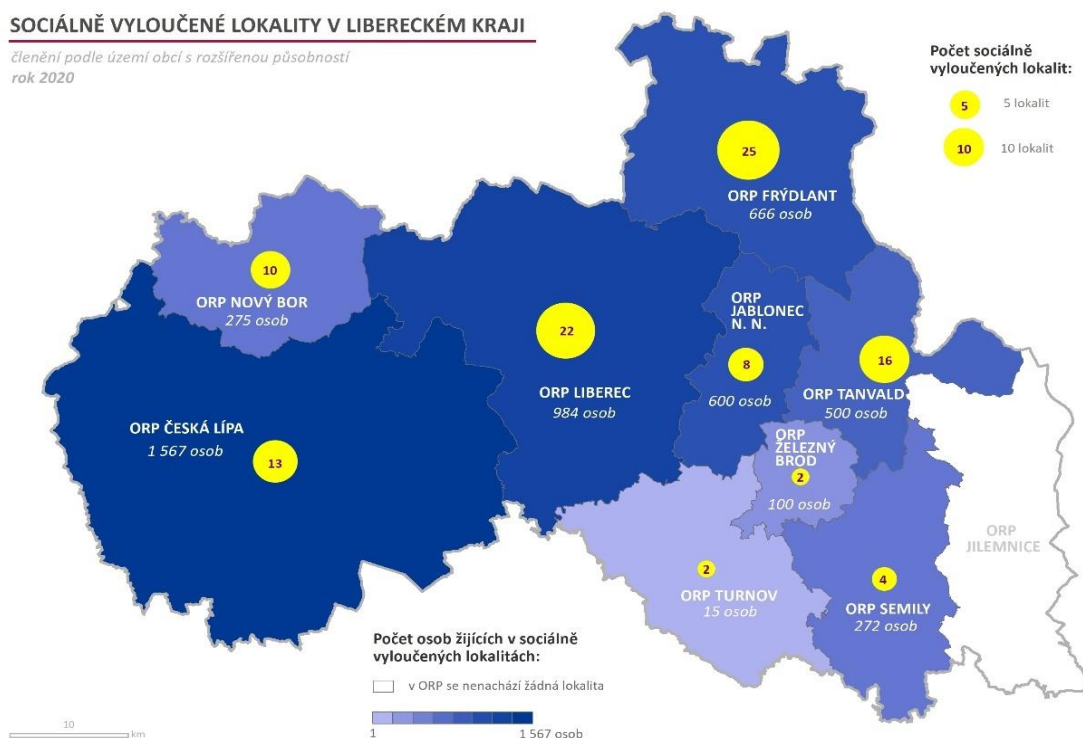
Většina cizinců v Libereckém kraji pochází ze zemí EU (nejčastěji se jedná o Slovensko). Cizinci z třetích zemí ve většině případů pocházejí z Ukrajiny a dále i z Vietnamu a Ruska. V roce 2022 situaci v kraji významně ovlivnila migrační vlna osob z Ukrajiny a Sýrie, kdy se předpokládá negativní dopad ve vztahu k oblasti závislostí s odstupem let. V KACPU byl navázán opakovaný kontakt s uvedenými migranty – bezdomovci (UA) a opakovaně se jim vydávala humanitární dávka potravin, s pokusy je kamkoliv ubytovat, kdy z důvodu jejich agresivity, užívání OPL a porušení ubytovacích pravidel byli z ubytovacích zařízení několikrát vyloučeni. Migranti zůstávají v území, uvedené problémy přetrvávaly i v roce 2023. V součinnosti se sociálními pracovníky a dalšími odborníky se postupně integrují. Na fázi sběru dat o užívání návykových látek specifických skupin je zaměřen monitoring ukrajinských uprchlíků na území Libereckého kraje.

Intervenční centrum Liberec je sociální službou, jejímž posláním je poskytovat odbornou pomoc a podporu osobám ohroženým domácím násilím. V roce 2023 s nimi navázalo spolupráci Centrum na podporu integrace cizinců pro Liberecký kraj, protože se u nich zvýšil výskyt klientů s problematikou domácího násilí. V rámci jejich spolupráce diskutovali situaci, kdy se v těchto rodinách u původců násilí často vyskytuje zneužívání alkoholu. V případech policejního vykázání se pracovníci intervenčního centra většinou setkávají s odmítnutím jejich služby ze strany klientek z Ukrajiny.

Situace v sociálně vyloučených lokalitách je specifická dle umístění lokality. Pokud se jedná o lokalitu ve městě, **pracovníci terénních programů se pohybují jak po veřejných prostranstvích, tak zacházejí na opuštěná místa a squaty, kde uživatelé často přebývají.** Pracovníci terénních programů navštěvují i přilehlé části měst, obcí i samotné sociálně vyloučené lokality.

Poznatky o užívání návykových látek v sociálně vyloučených lokalitách pocházejí zejména z působení Agentury pro sociální začleňování v některých obcích Libereckého kraje. Řešení problému užívání návykových látek v lokalitách je jedním z témat, která pracovníci agentury vnímají jako zásadní.

Obrázek č. 1: Sociálně vyloučené lokality v Libereckém kraji

Podle mapy sociálně vyloučených lokalit z roku 2020 je na území Libereckého kraje 102 sociálně vyloučených lokalit (Liberec – 22, Jablonec nad Nisou – 8, Frýdlant – 25, Semily – 4, Česká Lípa – 13, Tanvald – 16, Nový Bor – 10, Turnov – 2, Železný Brod – 2).

1.5 Somatická a psychiatrická komorbidita v souvislosti se závislostním chováním, včetně infekčních a dalších onemocnění

Vzhledem ke snížení kvality drog a užívání často nových a neznámých sloučenin pozorují pracovníci nízkoprahových služeb **zvýšený výskyt psychických poruch u uživatelů návykových látek a alkoholové demence** u dlouhodobých uživatelů alkoholu. Častěji jsou pracovníci svědkem psychotických epizod, halucinací u pouličních uživatelů drog, a to i těch, kteří byli dosud z pohledu pracovníků psychosociálně relativně „stabilizovaní“. S tím se pojí i **minimální bezpečí pracovníků nízkoprahových protidrogových služeb** a nutná větší obezřetnost při provádění monitoringu a práce na drogové scéně.

U uživatelů jsou také znatelné somatické známky dlouhodobého užívání – zejména s projevy cévních a kožních onemocnění (abscesy, vyrážky a kožní defekty, otoky nohou, špatné prokrvování končetin). Mírným pozitivem je, že při prohlubování závažných zdravotních problémů někteří omezují injekční aplikace a hledají alternativní aplikace jako např. kapsle, rektální aplikace. Nezřídka pracovníci nízkoprahových služeb narazí na osoby, jež mají rozvinuté infekční onemocnění (prolínání rizikových osob do společného prostoru – společná jízda autobusem, posedávání na lavičkách, nebezpečí z odhozených injekčních stříkaček).

Velkým problémem je péče o pacienty s tzv. duálními poruchami, tzn. současným výskytem závislostí na psychoaktivní látce a současnou přítomností závažné duševní choroby. Tento souběh poruch přináší řadu problémů nejen pro uživatele a jeho okolí. Léčba závislosti je komplikována příznaky závažné duševní choroby a naopak. Pacienti hůře spolupracují, je nutná spolupráce se zdravotnickým zařízením. Nicméně tato spolupráce podle adiktologických služeb povětšinou vázne na neochotě ambulantního zdravotnického sektoru spolupracovat se sociálními službami a neexistencí specializovaných služeb pro tyto klienty. Tito pak následně propadávají sociální sítí a obrací se na jediné služby, které je přijmou, a to jsou nízkoprahové služby. Bohužel míra pomoci, kterou jim mohou poskytnout, je zcela neadekvátní míře té, kterou by tyto klienti potřebovali.

Ve vztahu ke specializovaným psychiatrickým ordinacím byla na krajské úrovni dále **řešena dostupnost v oblasti soudně nařízené ambulantní léčby a její možnosti v Libereckém kraji** se zástupci justice, centra psychiatrie KNL, Laxusu z. ú. a dalších specialistů. Uvedená oblast je ve fázi sběru dat, analýzy

dat a informací, se zapojením odborníků Komise Rady Libereckého kraje pro oblast závislostí, zdravotních pojišťoven aj.

Problematickou duševního zdraví se již historicky velmi aktivně zabývala Krajská koordináční skupina pro duševní zdraví, která je zařazena v organizační struktuře komunitního plánování a souvisejících služeb. Tato skupina se zabývá problematikou sociálního vyloučení včetně závislostí. V roce 2023 byla rozšířena o odborné garanty podskupin a byla vytvořena pracovní pozice metodika destigmatizačních aktivit. Nejdůležitějšími projednávanými tématy byl **projekt „Podpora procesů v rámci reformy péče o duševní zdraví v Libereckém kraji“**, vznik sítě **Center duševního zdraví v kraji**, problematika nízkopříjmových osob s duševním onemocněním a jejich podpora v rámci sociálně-zdravotní péče, problematika dětí s psychickými problémy a data hospitalizací osob v Libereckém kraji z PN Kosmonosy a PN Horní Beřkovice. V březnu 2024 bylo oficiálně otevřeno první Centrum duševního zdraví v kraji ve Fokusu v Liberci.

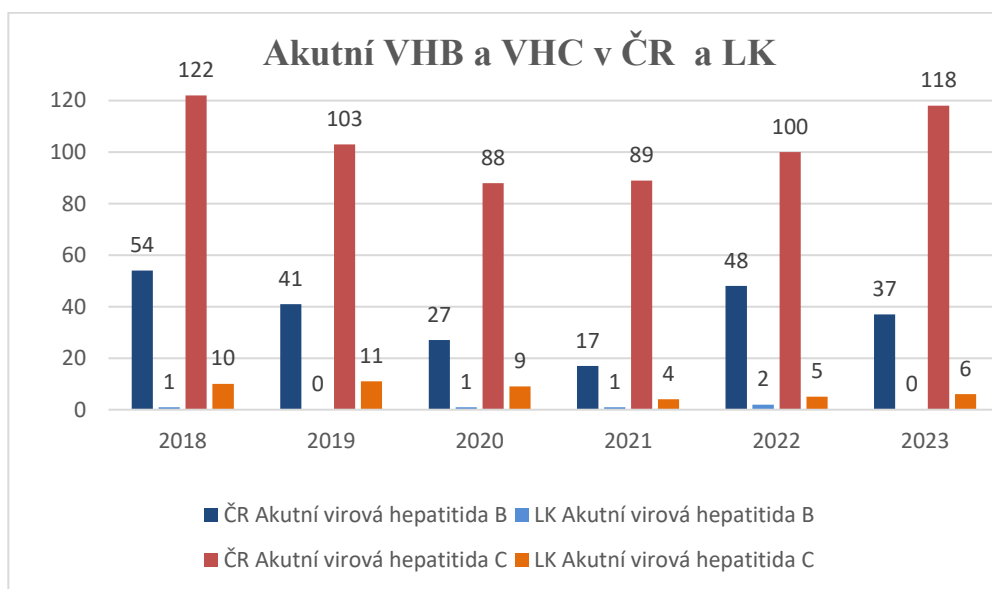
Dobrou spolupráci zmiňují místní protidrogoví koordinátoři a zástupci služeb s psychiatrickými nemocnicemi, které se zabývají léčbou závislostí (Kosmonosy, Červený Dvůr, Bohnice, Horní Beřkovice) a dále s terapeutickými komunitami. Všichni místní koordinátoři dlouhodobě uvádějí výbornou spolupráci s adiktologickými službami, a to Most k naději, z.s., ADVAITA, z. ú., Laxus z. ú., Poradna pro manželství a mezilidské vztahy Jablonec nad Nisou, Ambulance pro léčbu návykových nemocí a alkoholismus v Semilech - MUDr. [REDAKCE]

Organizace Most k naději, z.s. poskytuje v terénu i v kontaktních centrech zdravotní servis a poradenství v oblasti nakažlivých a pohlavně přenosných nemocí (HIV/AIDS, VHB, VHC, kapavka, syfilis aj.), ošetření drobných poranění a péči o žíly, poskytnutí první pomoci. V kontaktních centrech v kraji **poskytuje testování na přítomnost viru HIV, VHC a syfilis certifikovanými testy z kapilární krve včetně doprovodného poradenství**. V případě pozitivního testu na VHC pomáhá organizace se zajištěním léčby (vyřízení, dovoz, kontroly), kdy mají nastavenou spolupráci s Klinikou hepatogastroenterologie v IKEMu v Praze. V roce 2023 zaznamenali velký počet klientů, kterým byla sjednána léčba, zvýšil se počet individuálních konzultací a velký zájem byl také o testování na OPL. Díky spolupráci s firmou Abbvie, od které měla organizace zapůjčen přístroj Cepheid, mohli být testováni i klienti, kteří již v minulosti prošli léčbou a nebylo u nich možné realizovat screeningové testy. Záchyt u nich byl 50%, což potvrdilo vhodnost využití přístroje v nízkoprahové službě.

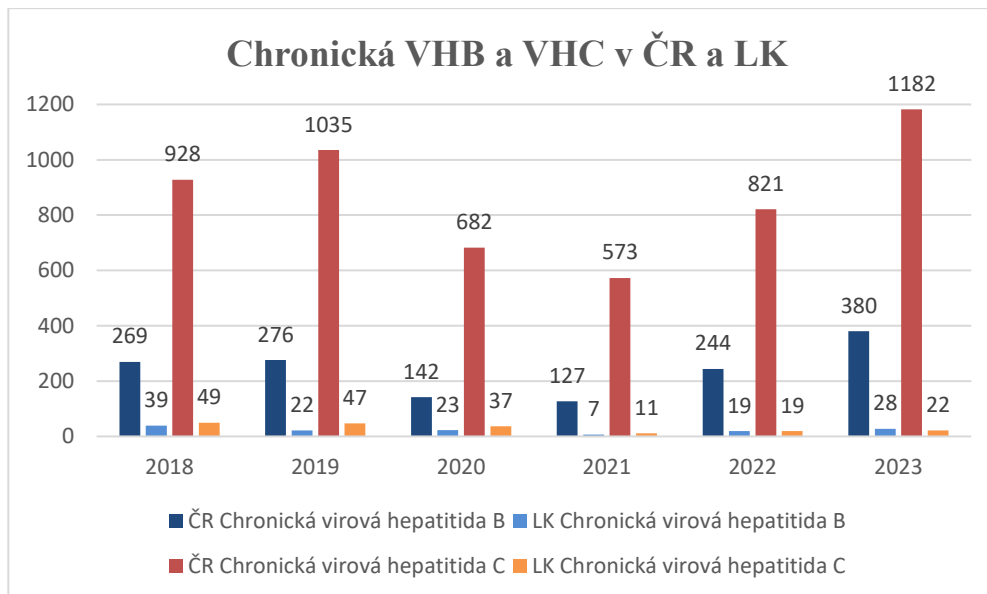
Za rok 2023 KHS v Libereckém kraji zaznamenala poranění civilních osob o použitou jehlu u 36 osob pracovníků ve zdravotnictví a u 13 neprofesionálních osob. Případy jsou následně oznámeny terénním pracovníkům pro lidi ohrožené drogou pro Liberecký kraj, kteří danou lokalitu prověří.

Ve zprávě KHS se uvádí, že v České republice v roce 2023 přibylo 37 osob s virovou hepatitidou typu B (VHB), z toho žádná osoba nebyla z Libereckého kraje. Chronická hepatitida typu B se nově evidovala v České republice u 380 osob, z toho 28 osob bylo z Libereckého kraje. Ve sledovaném období přibylo v České republice 118 osob s akutní hepatitidou typu C, z toho 6 osob z Libereckého kraje. Chronická hepatitida typu C se nově evidovala v České republice u 1182 osob, z toho 22 osob bylo z Libereckého kraje.

Graf č. 1: Akutní virová hepatitida typu B a C

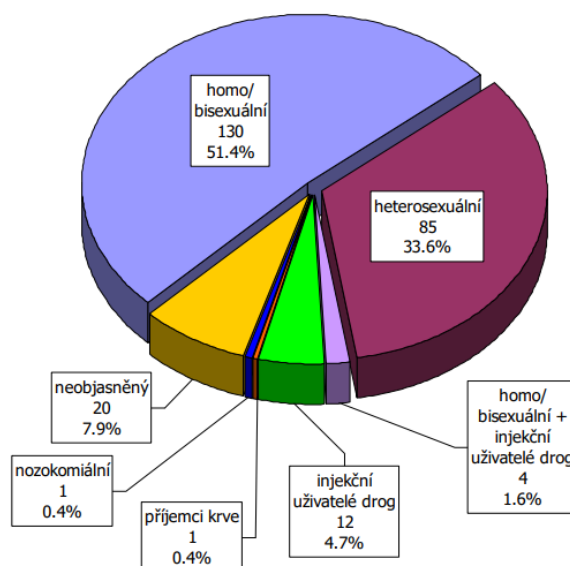
Graf č. 2: Chronická VHB a VHC v ČR a Libereckém kraji

V Libereckém kraji je evidováno kumulativně od roku 1985 celkem **126 HIV pozitivních osob**. V roce **2023 přibylo 5 nových případů** (občanů ČR + rezidentů). Dlouhodobě je nejvíce infekcí HIV zjištěných v ČR přeneseno **sexuální cestou**, v roce 2023 to bylo 86,6 % případů. Mezi novými případy bylo 134 (53 %) zjištěno u mužů majících sex s muži. Z nich 4 byli rovněž injekčními uživateli drog, ale sexuální přenos se u nich jeví jako pravděpodobnější. Přenos pouze prostřednictvím injekčního užívání drog byl v roce 2023 zaznamenán u 12 případů (4,7 %)

Graf č. 3: Rozdělení HIV pozitivních případů v ČR podle přenosu

**ROZDĚLENÍ HIV POZITIVNÍCH PŘÍPADŮ V ČR
PODLE ZPŮSOBU PŘENOSU**
(občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem)
Údaje za rok 2023

1.6 Předávkování návykovými látkami

ORP nezaznamenali v roce 2023 úmrtí v souvislosti s intoxikací. Záchytná stanice KNL eviduje celkem 816 osob (627 mužů a 189 žen) na pobytech, z toho bylo 696 případů (542 mužů a 154 žen) intoxikace alkoholem, 103 případů (77 mužů a 26 žen) intoxikace psychoaktivní látkou (amfetamin, kanabinoidy a kokain), 17 případů (8 mužů a 9 žen) intoxikace alkoholem v kombinaci s jinou návykovou látkou. Ambulantně ošetřeno, vyšetřeno pro PČR bylo celkem 259 osob (228 mužů a 31 žen).

Stanice intenzivní péče KNL eviduje ve sledovaném roce celkem 37 detoxikačních pobytů (22 mužů a 15 žen), z toho 32 případů se závislostí na alkoholu (19 mužů a 13 žen), 2 případy kombinované závislosti (alkohol, pervitin a THC), 1 ženu se závislostí na hypnoticích (zolpidem) a 2 muže s nelátkovou závislostí (gambling).

1.7 Sociální situace v souvislosti se závislostním chováním

Životní styl spojený s užíváním návykových látek přináší **kumulaci sociálních, finančních a bytových problémů**. Uživatelé návykových látek i osoby, které mají problémy s nelátkovými závislostmi se potýkají s těmito problémy a **pohybují se na hranici existenčního minima**. Často dochází ke ztrátě zaměstnání, zadlužení sebe i rodiny, v některých případech i ke ztrátě bydlení. Z těchto důvodů mnohdy

páchají trestnou činnost (krádeže apod.). Řešení situace v této oblasti pro ně není jednoduché a často řešení problémů odkládají.

Klienti využívají podporu neziskových organizací či eventuálně sociálních pracovníků na obcích, kde vyhledávají spíše akutní potravinovou pomoc a podporu při zajištění sociálních dávek. Většina klientů má dluhy, které nemohou splácet. Vyhledávají poté atypické formy bydlení, např. kde se nemusí platit nájemné (squoty).

Intervenční centrum v Liberci řešilo v roce 2023 celkem 103 případů domácího násilí (klienty nízkoprahové i případy vykazání) a 42 jednorázových telefonických kontaktů s uvedenou tematikou. Dále evidují 87 zájemců o službu, kteří měli jinou problematiku, např. rozchodové nebo porozchodové konflikty. V 70 % případů bylo rozhovorem s ohroženou osobou zjištěno, že původce násilí užívá ve větší míře alkohol nebo jiné návykové látky (zejména marihuanu nebo pervitin).

1.8 Nové psychoaktivní látky

Odborníci ze služeb na území Libereckého kraje zaznamenali občasné experimenty s opioidy nebo fentanylovými náplastmi. Ani v roce 2023 se nepotvrdily obavy z navýšení klientů uživatelů OPL z ukrajinské komunity, z nichž převážná většina užívala na Ukrajině podomácku vyráběné opiáty, heroin nebo stimulační drogu efedron, která se vyrábí z efedrinových nebo pseudoefedrinových léků podobně jako pervitin v České republice.

Uvedenou oblast aktivně vyhodnocuje v Libereckém kraji TOXI tým PČR a celorepublikově NPC. I mimo domácí produkci byl zaznamenán trend, že je dovážen metamfetamin z Polska, kde se v příhraničí vyrábí čím dál více a je určen především pro distribuci ve Frýdlantském výběžku. Potvrzuje se **vzájemná přeshraniční aktivita zájmových skupin** na území Dolnoslezského vojvodství (PL) a Libereckého kraje.

Ze zpráv ORP je patrné, že i v roce 2023 zaznamenali zejména u dětí a dospívajících častější užívání relativně nových syntetických a přírodních návykových látek-HHC a jeho varianty, Kratom a dále jednorázové e-cigarety s příchutěmi, zahříváný tabák, nikotinové sáčky. Adiktologické služby zaznamenali větší nadužívání tlumících léčiv (např. antidepresiva, anabolika, hypnotika a silná analgetika), které při dlouhodobějším užívání způsobují uživatelům nejen zdravotní problémy, ale následně i sociální a finanční problémy.

1.9 Drogová kriminalita a kriminalita spojená s dalším závislostním chováním

Rizikovými místy pro bezpečnost se stále jeví místa s větší koncentrací osob, jako např. náměstí, trhy, prostředí obchodních domů apod., kde dochází k majetkové trestné činnosti v podobě drobných krádeží. Další potenciální hrozbu představují podniky s nočním provozem, bary a diskotéky, kde se koncentrují mladí lidé pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek. S touto skutečností souvisí páchaní trestné činnosti zejména násilné, majetkové, přestupky proti pořádku a na úseku podávání alkoholu a omamných látek.

KŘ PČR Libereckého kraje uvádí následující statistická data za rok 2023:

- **Přestupková činnost spojená s alkoholem a OPL** v územních obvodech a Krajských organizačních člancích v kraji

Držení OPL pro vlastní potřebu dle § 39/2a z.č. 167/1998 Sb. - celkem 1158 přestupků za celý kraj, z toho:

Krajské organizační články – 311 přestupků

ÚO Liberec - 139 přestupků

ÚO Jablonec nad Nisou - 180 přestupků

ÚO Česká Lípa - 422 přestupků

ÚO Semily - 106 přestupků

Přestupky v dopravě, řízení pod vlivem OPL a alkoholu dle § 125 z.č. 361/2000 Sb. – celkem za celý kraj 845 přestupků, z toho:

Krajské organizační články – 216 přestupků

ÚO Liberec - 135 přestupků

ÚO Jablonec nad Nisou - 193 přestupků

ÚO Česká Lípa – 229 přestupků

ÚO Semily - 72 přestupků

- **Trestná činnost spojené s alkoholem a OPL** v roce 2023 v územních obvodech v kraji

V roce 2023 **PČR v Libereckém kraji vyšetřovala celkem 188 případů** (199 pachatelů) a **celní správa 11 případů** (13 pachatelů). Z celkového počtu pachatelů bylo 201 dospělých, 10 mladistvých a 1 nezletilý. Převážná většina byla muži z České republiky (cizinci 7 %). Nejčastěji se jednalo o trestný čin nedovolené výroby a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (141 případů) a poté přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy (75 případů). Další statistická data viz. příloha č. 1.

Trestné činy v dopravě, řízení pod vlivem OPL a alkoholu, ohrožení pod vlivem návykové látky § 274 a Opilství § 360 tr. zákoníku **celkem za celý kraj 364 trestných činů**, z toho:

ÚO Liberec - 122 trestných činů

ÚO Jablonec nad Nisou - 55 trestných činů

ÚO Česká Lípa - 104 trestných činů

ÚO Semily 83 - trestných činů

Nejvíce zajištěných omamných a psychotropních látek v Libereckém kraji co do druhu v roce 2023 byly:

Cannabis sušina – více jak 30 kg, 5 indoor pěstíren konopí a 162 ks rostlin

Lysohlávky (Česká Lípa) – 1756 ks

Léky CIRRUS – 86.436 ks tablet, z nichž zle vyrobit až 6,1 kg metamfetaminu

Metamfetamin – pervitin 3450 g a 14 varen

V srpnu 2023 proběhla v kraji další z významných policejních operací cílená proti výrobcům a distributorům drog. Tato akce s krycím názvem „ORTA“ citelně oslabila drogovou scénu. Vedoucí týmu uvedl, že se ve svém rozsahu jedná o jeden z největších případů za poslední léta. **Realizací této akce se podařilo výrazně narušit drogový trh na Liberecku.** Ve věci je obviněno 11 osob, z toho 7 výrobců, 1 dovozce tablet a ostatní, kteří se na výrobě a distribuci podíleli. Většině hrozí trest odnětí svobody v rozmezí 10-18 let. Podařilo se zajistit přibližně 400 g připravovaného metamfetaminu, půl kg drogy z předchozí výroby a 31 kg tablet s obsahem pseudoefedrinu v hodnotě 2 miliony Kč pro výrobu asi 6 kg pervitinu. Dále zajistili i finanční hotovost ve výši 3 miliony Kč, 5 kg konopí a velké množství chemikálií, které byly připraveny pro další výrobu.⁸

V listopadu 2023 ředitel Národní protidrogové centrály SKPV PČR udělil kolektivu odboru Obecné kriminality TOXI Krajského ředitelství policie Libereckého kraje pamětní plaketu za vynikající výsledky v oblasti vyhledávání a vyšetřování drogové trestné činnosti. V současné době má tým 28 členů, kteří operují po celém Libereckém kraji a to nejen ve spolupráci se Zásahovou jednotkou Ústeckého kraje, ale i se zahraničními kolegy.⁹ PČR v Libereckém kraji za období od 2014 do 2023 vyšetřovala celkem 1621

⁸Dostupné z [www: https://www.policie.cz/clanek/kriminaliste-z-krajskeho-toxi-tymu-vyrazne-zasahli-do-drogoveho-podsveti.aspx](https://www.policie.cz/clanek/kriminaliste-z-krajskeho-toxi-tymu-vyrazne-zasahli-do-drogoveho-podsveti.aspx)

⁹ Dostupné z [www: https://www.policie.cz/clanek/policiste-z-tymu-toxi-ziskali-pametni-plaketu-za-vynikajici-vysledky.aspx](https://www.policie.cz/clanek/policiste-z-tymu-toxi-ziskali-pametni-plaketu-za-vynikajici-vysledky.aspx)

případů a celní správa 191 případů, bylo zajištěno 130 varen a 73 pěstíren. **V roce 2023 bylo zajištěno výrazně největší množství metamfetaminu oproti předchozímu období** (viz. přílohy).

V roce 2023 došlo k novelizaci zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek a od 23.03.2023 byly mezi výrobky, na které dopadají omezení dostupnosti dle tohoto zákona zařazeny nikotinové sáčky.¹⁰ Od 23.10 2023 platí novela zákona o potravinách a tabákových výrobcích a příslušná vyhláška. Úprava zakazuje prodej zahříváných tabákových výrobků s charakteristickou příchutí. Snahou je, aby tabákové výrobky nebyly atraktivní zejména pro mládež.¹¹ Látky Hexahydrokanabinol (HHC), Hexahydrokanabinol-O-acetát (HHC-O) a Tetrahydrokanabiforol (THCP) byly i v roce 2023 volně dostupné na internetu či v ATM v obchodních centrech. Od března 2024 byly na základě nařízení vlády ČR dočasně zařazeny mezi zakázané látky. Navazovat bude připravovaný zákon o psychomodulačních látkách.¹²

1.10 Nové trendy a fenomény

Stále přetrvává trend kombinace pervitinu a marihuany, marihuany s alkoholem a pervitinu s alkoholem. U dětí dochází k nadužívání digitálních technologií. U mladistvých je rozšířené pití energetických nápojů často v kombinaci s alkoholem, Kratomem. Mezi žáky 2. stupně základních škol a studentů středních škol jsou rozšířené nikotinové sáčky. V případě jednotlivců je nejčastěji zneužívaná marihuana ve spojení s energetickými nápoji, kterými si hráči počítačových her zvyšují výkonnost a snižují potřebu spánku. ORP Železný Brod zmiňuje, že jsou drogy evidentně dostupnější a uživatelé jsou postupně vystaveni stále širší nabídce drog v různých formách. U polymorfních uživatelů klesá jejich věková hranice.

2 Koordinační mechanismy politiky v oblasti závislostí na krajské a místní úrovni

2.1 Krajské zajištění koordinace politiky v oblasti závislostí

2.1.1 Krajský protidrogový koordinátor

- Jméno: [REDACTED]
- Kontaktní údaje: 485 226 758, 778 757 907, [REDACTED]@kraj-lbc.cz
- Vykonává funkci KPK od: 01.08.2023
- Zařazení ve struktuře úřadu kraje: odbor sociálních věcí, oddělení sociální práce

¹⁰ <https://www.drogy-info.cz/article/novinky-nms/nikotinove-sacky-jiz-nebudou-dostupne-detem-a-mladistvym>

¹¹ <https://www.koureni-zabiji.cz/article/blog/zakaz-prodeje-zahrivanych-tabakovych-vyrobků-s-charakteristickými-příchutemi>

¹² Dostupný z: <https://mzd.gov.cz/tiskove-centrum-mz/hhc-hhc-o-thcp-byly-docasne-zarazeny-mezí-navykove-latky> a <https://www.drogy-info.cz/article/novinky-nms/hhc-hhc-o-thcp-byly-docasne-zarazeny-mezí-navykove-latky>

- Přímý nadřízený: Mgr. Ivana Vedralová, vedoucí oddělení sociální práce
- Výše pracovního úvazku KPK: 0,5
- Další agendy vykonávané KPK: 0,5 metodik sociální prevence
- Změny v r. 2023: změna na pozici krajského protidrogového koordinátora

2.1.2 Krajská komise pro politiku v oblasti závislostí

- Název komise: v roce 2023 Protidrogová komise Rady Libereckého kraje, od roku 2024 Komise Rady Libereckého kraje pro oblast závislostí
- Vznik krajské komise: 13.08.2002
- Zařazení komise: Poradní orgán Rady Libereckého kraje
- Komise se zabývá problematikou:

alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Počet jednání komise v r. 2023: 4
- Nejdůležitější projednávaná témata v roce 2023: Soudně nařízená léčba ambulantní, regulace konopí, duální poruchy, monitoring plnění Plánu protidrogové politiky Libereckého kraje 2023-2027, schválení návrhu dotací sociálním službám pro oblast závislostí, Výroční zprávy o realizaci politiky v oblasti závislostí za rok 2022 a změny názvu, statutu a jednacího řádu, aby byl v souladu s názvem, statutem Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí (změna názvu komise na Komise Rady Libereckého kraje pro oblast závislostí, jejího statutu a jednacího řádu byla schválena usnesením č. 228/24/RK Radou Libereckého kraje dne 06.02.2024).
- Změny v r. 2023: změna na pozici tajemníka komise, krajského metodika primární prevence a PČR

tabulka 2-1: Složení krajské komise pro politiku v oblasti závislostí

Instituce	Sekce/odbor/oddělení	Funkce v instituci
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí	Člen rady kraje pro řízení resortu sociálních věcí, náměstek hejtmána LK (SLK)
ADVAITA, z. ú.		Odborný ředitel organizace
Liberecký kraj	Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu/oddělení vzdělávání a organizace školství	Krajský metodik primární prevence, ústavní výchova

Krajská nemocnice Liberec, a.s.	Centrum psychiatrie a Oddělení psychiatrie pro dospělé	Přednosta centra psychiatrie, primář oddělení psychiatrie pro dospělé
Krajské ředitelství PČR Libereckého kraje	Odbor obecné kriminality	Vedoucí TOXI týmu
MAJÁK o.p.s.		Výkonný ředitel, vedoucí primární prevence
Most k naději, z.s.		Odborný ředitel
Lexus z. ú.	Adiktologické služby ve vězení Lexus	Vedoucí centra, odborný ředitel pro poradenské služby
Věznice Stráž pod Ralskem	Oddělení výkonu trestu	Speciální pedagog
Krajská hygienická stanice Libereckého kraje	Sekce ochrany a podpory veřejného zdraví	Odborný rada
Městský úřad, Frýdlant	Externí pracovník	Místní protidrogový koordinátor
Ambulance pro léčbu návykových nemocí a alkoholismus, Semily a politické zastoupení ODS	Vedoucí lékař	Lékař (Semily, Libštát) a politické zastoupení (ODS)
Politické zastoupení SPD		Politické zastoupení
Politické zastoupení Česká pirátská strana		Politické zastoupení
Politické zastoupení ANO		Politické zastoupení
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí, oddělení sociální práce	Tajemník, krajský protidrogový koordinátor

2.1.3 Další komise, které se zabývají otázkami politiky v oblasti závislostí

- Název komise: **Komise pro národnostní menšiny, cizince a sociální začleňování.**
- Účel a zaměření komise: komise je zaměřena na oblast národnostních menšin, cizinců a sociálního začleňování, okrajově se zabývá i tématem politiky v oblasti závislostí
- Počet jednání komise v r. 2023: 4
- Nejdůležitější projednávaná témata ve vztahu k politice v oblasti závislostí v r. 2023: užívání návykových látek národnostních menšin a cizinců v kraji, situace migrujících osob z Ukrajiny, další informace popsány v kapitole 1.4 – Závislostní chování ve specifických skupinách a v sociálně vyloučených lokalitách

2.1.4 Pracovní skupiny politiky v oblasti závislostí

Komise Rady Libereckého kraje pro oblast závislostí má zřízeny čtyři pracovní skupiny, a to pro oblast **primární prevence, léčby a resocializace, snižování rizik a koordinace a financování.** Jedná se o ad-hoc pracovní skupiny, které se scházejí zejména v době plánování strategického dokumentu politiky v oblasti závislostí Libereckého kraje – Plánu protidrogové politiky 2023-2027. Setkávání a činnost těchto

skupin se prolíná s krajem pořádanými poradami místních protidrogových koordinátorů a poskytovatelů sociálních služeb a různých setkání všech aktérů působících v Libereckém kraji v dané oblasti. Tyto skupiny jsou složeny ze zástupců Komise Rady Libereckého kraje pro oblast závislostí a dále zástupců institucí, kteří se zabývají problematikou látkových i nelátkových závislostí. V roce 2023 jednání skupin neproběhla.

- Název skupiny: **Setkání odborníků Komise Rady Libereckého kraje pro oblast závislostí** s místopředsedkyní trestního úseku Okresního soudu v Liberci a dalších odborníků z odboru zdravotnictví
- Skupina je: ☐ stálá ☒ ad-hoc
- Rok vzniku: 2022
- Pracovní skupina se zabývá problematikou:

alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Počet jednání v r. 2023: 3
- Stručný popis činnosti pracovní skupiny: oblast ambulantního ochranného léčení nařízeného soudy, která souvisí s nedostatečnou kapacitou lékařů psychiatrů v kraji. Navázání spolupráce se zdravotní pojišťovnou v rámci řešení situace, podpora kraje při vzniku sítě Center duševního zdraví v regionu, spolupráce se spádovými nemocnicemi, psychiatrickými odděleními.
- Změny v pracovních skupinách v r. 2023: na pozici krajského protidrogového koordinátora

tabulka 2-2: Složení krajské pracovní skupiny

Instituce	Sekce/odbor/oddělení	Funkce v instituci
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí	Člen rady kraje pro řízení resortu sociálních věcí, náměstek hejtmána LK (předseda Komise RLK pro oblast závislostí)
Liberecký kraj	Řízení resortu zdravotnictví LK	Člen Rady LK, náměstek hejtmána LK
Liberecký kraj	Odbor zdravotnictví	Vedoucí odboru zdravotnictví

Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí, oddělení rozvoje a financování sociálních služeb	Koordinátor péče o duševní zdraví v LK
Krajská nemocnice Liberec, a. s.	Centrum psychiatrie a Oddělení psychiatrie pro dospělé	Přednosta centra psychiatrie, primář oddělení psychiatrie pro dospělé (člen Komise RLK pro oblast závislosti)
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí, oddělení sociální práce	Krajský protidrogový koordinátor
PN Kosmonosy	Sociálně-zdravotní pracovnice	Odborné zastoupení
Okresní soud Liberec		Soudkyně
Okresní soud Jablonec n. N.		Soudkyně
VZP ČR Ústí n. L.		Ředitel RP VZP Ústí n. L.

- Název skupiny: **Pracovní skupina zdravotní politiky Libereckého kraje**
- Skupina je: ☒ stálá ☐ ad-hoc
- Rok vzniku: 2008
- Pracovní skupina se zabývá problematikou:

alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Počet jednání v r. 2023: 1
- Stručný popis činnosti pracovní skupiny: oblast ambulantního ochranného léčení nařízeného soudy, která souvisí s nedostatečnou kapacitou lékařů psychiatrů v Libereckém kraji. Individuální projekt Libereckého kraje „Podpora procesů v rámci reformy péče o duševní zdraví v Libereckém kraji“
- Změny v pracovních skupinách v r. 2023: Prevence a péče o zdraví, lidé ve zdravotnictví, síť a řízení zdravotních služeb.

tabulka 2-3: Složení krajské pracovní skupiny

Instituce	Sekce/odbor/oddělení	Funkce v instituci
Liberecký kraj	Řízení resortu zdravotnictví LK	Člen Rady LK, náměstek hejtmána LK
Liberecký kraj	Odbor zdravotnictví	Vedoucí odboru zdravotnictví, předsedkyně skupiny
Liberecký kraj	Zastupitelstvo LK	Předsedkyně Výboru pro zdravotnictví, místopředseda skupiny

VZP ČR Ústí n. L.		Ředitel RP VZP Ústí n. L.
VZP Ústí n. L.	pobočka pro Liberecký a Ústecký kraj	Analytička zdravotní péče
Všeobecný praktický lékař	Zdravotnictví	Všeobecný praktický lékař
Politické zastoupení	ANO LK	Zástupce
Zástupce veřejného lékárenství		Zástupce
KHS LK	Sídlo v Liberci	Ředitelka, koordinátorka skupiny
Liberecký kraj	Odbor zdravotnictví, oddělení ekonomiky a zdravotní politiky odboru	Odborný zaměstnanec, tajemník skupiny

+ 13gestorů jednotlivých nastavených cílů zdravotní politiky Libereckého kraje

- Název skupiny: **Pracovní skupina pro osoby ohrožené závislostmi Komunitního plánu služeb v sociální oblasti statutárního města Liberec**
- Skupina je: ☒ stálá ☐ ad-hoc
- Rok vzniku: 2004
- Pracovní skupina se zabývá problematikou:

alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Počet jednání v r. 2023: 6
- Stručný popis činnosti pracovní skupiny: nový Akční plán 2023 Komunitního plánu služeb v sociální oblasti statutárního města Liberec na období 2023-2027, rozvojové změny pro K-centrum Liberec navýšení o 0,5 úvazku. Nastavení systému pro financování protidrogových služeb a služeb z oblasti primární prevence z rozpočtu odboru sociální a bytové politiky Magistrátu města Liberec. Předávání informací ze služeb, ORP Liberec a KÚ LK.
- Změny v pracovních skupinách v r. 2023: krajský a místní protidrogový koordinátor

tabulka 2-4: Složení krajské pracovní skupiny

Instituce	Sekce/odbor/oddělení	Funkce v instituci
ADVAITA, z. ú.		Ředitelka
ADVAITA, z. ú.		Odborný ředitel
ADVAITA, z. ú.	Ambulantní poradenství	Vedoucí

MAJÁK o.p.s.		Koordinátor prevence, lektor
Most k naději, z.s.		Ředitel
Most k naději, z.s.	K-centrum Liberec	Vedoucí
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí, oddělení sociální práce	Krajský protidrogový koordinátor
Magistrát města Liberec	Odbor sociálních věcí, oddělení kurátorské činnosti	Vedoucí oddělení
Magistrát města Liberec	Odbor sociální a bytové politiky	Místní protidrogový koordinátor

- Název skupiny: **Pracovní skupina prevence kriminality**
- Skupina je: ☒ stálá ☐ ad-hoc
- Rok vzniku: 2008
- Pracovní skupina se zabývá problematikou:

alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Počet jednání v r. 2023: 3
- Stručný popis činnosti pracovní skupiny: Pracovní skupina je poradním orgánem hejtmána kraje, který je jejím předsedou. Jsou v ní zastoupeni odborníci, kteří se orientují na různé oblasti řešení problematiky trestné činnosti a dalších sociálně patologických jevů. Má koordinační úlohu na poli prevence kriminality. Členové této skupiny se podílí na zpracování Koncepce prevence kriminality a podkladů pro vyhlášení dotačního programu 1.4 – Prevence kriminality. Hodnotí projekty obcí jak v krajském programu, tak i programu Prevence kriminality na místní úrovni, který je vyhlašován ministerstvem vnitra. Díky každoročně aktualizované Bezpečnostní analýze Libereckého kraje sleduje vývoj trestných činů, přestupků a dalších kriminogenních faktorů na území kraje. Témata jednání v roce 2023: hodnocení projektů obcí v rámci dotačních programů
- Změny v pracovních skupinách v r. 2023: jmenování čtyř nových členů (ukončení pracovních poměrů, změna pracovní náplně) – krajský protidrogový koordinátor, krajský koordinátor pro záležitosti národnostních menšin a cizinců, odborný zaměstnanec pro sociálně-právní ochranu dětí a probační a mediační služby

tabulka 2-5: Složení krajské pracovní skupiny

Instituce	Sekce/odbor/oddělení	Funkce v instituci
Liberecký kraj		Hejtmán
Liberecký kraj	Odbor kancelář hejtmána	Vedoucí odboru
Liberecký kraj	Odbor kancelář hejtmána, oddělení krizového řízení	Manažer prevence kriminality
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí, oddělení sociální práce	Krajský protidrogový koordinátor
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí, oddělení sociální práce	Odborný zaměstnanec pro sociálně-právní ochranu dětí
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí, oddělení sociální práce	Krajský koordinátor pro záležitosti národnostních menšin a cizinců
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí, oddělení sociální práce	Koordinátor pro adaptaci a integraci držitelů dočasné ochrany
Liberecký kraj	Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu, oddělení vzdělávání a organizace školství	Metodička primární prevence, ústavní výchova
Probační a mediační služba	Středisko Liberec	Probační úředník
Krajské ředitelství PČR Libereckého kraje	Oddělení tisku a prevence	Vrchní komisař

- Název skupiny: **Krajská koordinační skupina pro duševní zdraví**
- Skupina je: ☒ stálá ☐ ad-hoc
- Rok vzniku: 2015
- Pracovní skupina se zabývá problematikou:

alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Počet jednání v r. 2023: 3
- Stručný popis činnosti pracovní skupiny: pracovní skupina je zařazena v organizační struktuře komunitního plánování sociálních a souvisejících služeb, která zasedá zpravidla 4x za rok a řeší problematiku sociálního vyloučení včetně oblasti závislostí. Nejdůležitější projednávaná témata v roce 2023: individuální projekt „Podpora procesů v rámci reformy péče o duševní zdraví v Libereckém kraji“, vznik sítě Center duševního zdraví, problematika nízkopříjmových osob

s duševním onemocněním a jejich podpora v rámci sociálně-zdravotní péče, problematika dětí s psychickými problémy, data hospitalizací osob v Libereckém kraji z PN Kosmonosy a PN Horní Beřkovice.

- Změny v pracovních skupinách v r. 2023: skupina rozšířena o odborné guaranty podskupin a metodika destigmatizačních aktivit

tabulka 2-6: Složení krajské pracovní skupiny

Instituce	Sekce/odbor/oddělení	Funkce v instituci
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí	Člen rady kraje pro řízení resortu sociálních věcí, náměstek hejtmána LK
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí	Vedoucí odboru sociálních věcí
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí, oddělení rozvoje a financování sociálních služeb	Koordinátor péče o duševní zdraví
Liberecký kraj	Odbor sociálních věcí	Vedoucí oddělení rozvoje a financování sociálních služeb
Liberecký kraj	Odbor zdravotnictví	Člen rady kraje pro řízení resortu zdravotnictví, náměstek hejtmána LK
Liberecký kraj	Odbor zdravotnictví	Vedoucí odboru
Krajská nemocnice Liberec, a. s.	Centrum psychiatrie a Oddělení psychiatrie pro dospělé	Přednosta centra psychiatrie, primář oddělení psychiatrie pro dospělé
PN Kosmonosy	Sociálně-zdravotní pracovnice	Odborné zastoupení
PN Bohnice	PEER konzultant	Odborné zastoupení
Liberecký kraj	Odborný garant podskupiny DĚTI	
Liberecký kraj	Odborný garant podskupiny SMI	
Liberecký kraj	Odborný garant podskupiny SENIŘI	
Liberecký kraj	Odborný garant podskupiny DUÁLNÍ DG.	
VZP Ústí n. L.	Pobočka pro Liberecký a Ústecký kraj	Analytička zdravotní péče
Liberecký kraj	Metodik destigmatizačních aktivit	

- Název skupiny: **Pracovní skupina pro osoby ohrožené sociálním vyloučením** (při ORP Jablonec nad Nisou)
- Skupina je: ☒ stálá ☐ ad-hoc
- Rok vzniku: 2008

– Pracovní skupina se zabývá problematikou:

alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne

– Počet jednání v r. 2023: 5x

– Stručný popis činnosti pracovní skupiny: Pracovní skupina je zařazena v organizační struktuře komunitního plánování sociálních a souvisejících služeb, která zasedá zpravidla 1x za měsíc a řeší problematiku sociálního vyloučení včetně oblasti závislostí.

– Nejdůležitější projednávaná témata v roce 2023: Akční plán 2024 (Jablonecka) – základní síť sociálních služeb ORP Jablonec nad Nisou včetně adiktologických služeb. Spolupráce adiktologických služeb s dalšími sociálními službami v území a KHS. Nastavení primární prevence rizikového chování převážně v oblasti kouření, alkoholu a návykových látek. Sociálně vyloučené lokality a problémy se závislostmi. Prezentace adiktologických služeb v Jabloneckém měsíčníku. Personální a provozní situace v adiktologických službách.

– Změny v pracovních skupinách v r. 2023: ne

tabulka 2-7: Složení krajské pracovní skupiny

Instituce	Sekce/odbor/oddělení	Funkce v instituci
Naděje		Oblastní ředitelka
Most k naději, z.s.		Odborný ředitel, vedoucí K-centra
Lexus z. ú.	Centrum drogových služeb ve vězení	Vedoucí centra
ADVAITA, z. ú.		Terapeutka
Návrat o. p. s.		Ředitel
Děčko Liberec		Sociální pracovnice
Probační a mediační služba		Sociální pracovnice
CZPLK		Sociální pracovnice
Magistrát města Jablonec n. N.	Oddělení sociálních věcí	Sociální kurátor pro dospělé
Centrum pro integraci cizinců		Sociální pracovnice
Člověk v tísni		Ředitel pobočky
Rozkoš bez rizika		Sociální pracovnice

2.1.5 Spolupráce subjektů politiky v oblasti závislostí na krajské úrovni

– Forma spolupráce s krajskými koordinátory dalších oblastí: krajská protidrogová koordinátorka se účastní pracovních skupin, ale i neformálně dle potřeby spolupracuje s krajským koordinátorem pro záležitosti národnostních menšin, krajským koordinátorem pro adaptaci a integraci držitelů

dočasné ochrany, krajskou metodickou primární prevence, koordinátorem prevence kriminality, koordinátorem střednědobého plánování, koordinátorkou rodinné politiky, koordinátorem péče o duševní zdraví v LK a pracovníky odboru zdravotnictví. Krajská protidrogová koordinátorka je zároveň metodickou sociální prevence v oblasti sociální práce, proto pravidelně komunikuje se sociálními kurátory ORP, Probační a mediační službou, Krajskou pobočkou Úřadu práce a dalšími institucemi z této oblasti. V roce 2022 byla forma spolupráce rozšířena o migrační a integrační aktivity ve vztahu k Ukrajině. V roce 2023 byla v této oblasti navázána a prohloubena spolupráce mezi protidrogovým koordinátorem a koordinátorem pro adaptaci a integraci držitelů dočasné ochrany, který intenzivně spolupracuje se zaměstnanci krizového a strategického řízení.

- Zhodnocení spolupráce: aktivní spolupráce
- Spolupráce s dalšími institucemi: sociální kurátoři ORP, Probační a mediační služba, PČR, Cizinecká policie, OAMP, CPIC, HZS, KACPU, Krizový štáb Libereckého kraje a jiné.
- Změny v r. 2023: změna na pozici krajského protidrogového koordinátora

2.2 Místní zajištění koordinace politiky v oblasti závislostí

- Počet obcí s rozšířenou působností v kraji: 10
- Počet obcí s rozšířenou působností, ve kterých je zřízena pozice místního protidrogového koordinátora (MPK), příp. ustanovena kontaktní osoba: 10 - Liberec, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Tanvald, Železný Brod, Semily, Jilemnice, Turnov, Česká Lípa, Nový Bor
- Obce s rozšířenou působností, kde nejsou MPK nebo určeny kontaktní osoby: 0
- Další obce v kraji, kde jsou případně ustanoveni MPK: 0
- Počet obcí s platným koncepčním dokumentem upravujícím politiku v oblasti závislostí: obce v kraji nemají samostatný koncepční dokument upravující politiku v oblasti závislostí, politika v oblasti závislostí je součástí jejich komunitních plánů, případně plánů prevence kriminality
- Obce s tímto platným koncepčním dokumentem: Liberec, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Tanvald, Železný Brod, Semily, Jilemnice, Turnov, Česká Lípa, Nový Bor
- Počet obcí, které zpracovaly Zprávu o realizaci politiky v oblasti závislostí v předchozím roce: 10
- Obce, které zpracovaly Zprávu o realizaci politiky v oblasti závislostí v předchozím roce: Liberec, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Tanvald, Železný Brod, Semily, Jilemnice, Turnov, Česká Lípa, Nový Bor
- **Přehled platných vyhlášek obcí týkající se politiky v oblasti závislostí:**
 - Obecně závazná vyhláška města Turnov č. 4/2022, o regulaci provozování sázkových her na území města Turnov ze dne 18.08.2022
 - Obecně závazná vyhláška města Turnov č. 3/2023, o nočním klidu ze dne 24.08.2023

- Obecně závazná vyhláška města Turnov č. 3/2019, o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství ze dne 27.06.2019
- Komunitní plán sociálních služeb regionu Turnovsko pro roky 2022–2025 a Akční plán sociálních služeb v obci s rozšířenou působností Turnov na roky 2024-2025
- Obecně závazná vyhláška města Frýdlant č. 3/2012, o stanovení veřejně přístupných míst, na kterých je provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her zakázáno
- Obecně závazná vyhláška města Frýdlant č. 1/2018, o regulaci provozní doby hostinských provozoven
- Obecně závazná vyhláška města Frýdlant č. 8/2021, o zřízení městské policie
- Obecně závazná vyhláška města Frýdlant č. 2/2021, o stanovení podmínek pro pořádání a průběh akcí typu techno party a o zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku v souvislosti s jejich konáním
- Komunitní plán sociálních služeb Mikroregionu Frýdlantsko na léta 2020-2025 a Akční plán pro rok 2023
- Obecně závazná vyhláška města Jilemnice č. 3/2015, o zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku – prostranství se zákazem konzumace alkoholu, ve znění pozdějších předpisů č. 4/2015
- Komunitní plán rozvoje sociálních služeb na Jilemnicku 2018-2026 a Akční plán sociálních služeb 2023
- Obecně závazná vyhláška města Jilemnice č. 7/2009, o stanovení míst, na kterých mohou být provozovány výherní hrací přístroje
- Obecně závazná vyhláška města Jablonce nad Nisou č. 4/2010, o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství, ve znění pozdějších předpisů č. 2/2016, č. 9/2017, č. 8/2021, č. 7/2022 a č. 4/2024.
- Obecně závazná vyhláška města Jablonec nad Nisou č. 1/2019, o regulaci provozování hazardních her na území města Jablonec nad Nisou
- 4. komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka na období 2020-2024 a Akční plán na rok 2023
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území Mikroregionu Tanvaldsko pro roky 2022-2024
- Obecně závazná vyhláška města Semily č. 2/2016, o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství
- Komunitní plán sociálních služeb obce s rozšířenou působností Semily pro roky 2021-2025 a Akční plán pro roky 2021-2025

- Plán prevence kriminality města Semily 2021-2024
 - Obecně závazná vyhláška č. 6/2011, o zákazu provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her na území města Nový Bor
 - Čtvrtý komunitní plán sociálních služeb obcí Svazku obcí Novoborska na období 2021-2025
 - Akční plán sociálních služeb obcí Svazku Novoborska pro rok 2023
 - Obecně závazná vyhláška města Česká Lípa č. 4/2019, o regulaci provozování hazardních her
 - Obecně závazná vyhláška města Česká Lípa č. 4/2023, o zákazu požívání alkoholických nápojů, užívání omamných a psychotropních látek, používání zábavné pyrotechniky na veřejných prostranstvích
 - Koncepce prevence kriminality města Česká Lípa na období 2023-2028
 - Obecně závazná vyhláška města Železný Brod č. 1/2016, o zákazu konzumace alkoholických nápojů
 - Obecně závazná vyhláška města Železný Brod č. 3/2011, o zákazu kouření
 - Obecně závazná vyhláška města Železný Brod č. 2/2017, o regulaci provozování hazardních her
 - Komunitní plán sociálních služeb Železnobrodsko na období 2018-2023, v roce 2023 byl schválený Komunitní plán sociálních služeb Železnobrodsko na období 2024-2028
 - Obecně závazná vyhláška č. 2/2018, o regulaci provozování hazardních her na území statutárního města Liberec
 - Obecně závazná vyhláška č. 5/2012, o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství a území statutárního města Liberec
 - Komunitní plán služeb v sociální oblasti statutárního města Liberec 2023-2027
 - Plán prevence kriminality statutárního města Liberec na období platnosti 2023-2027
- Změny v r. 2023: k 31.12.2023 rezignovala [REDAKCE] na pozici místního protidrogového koordinátora za Město Frýdlant a člena Protidrogové komise Rady Libereckého kraje a od 01.01.2024 převzala tyto funkce Bc. Andrea Melová.

tabulka 2-8: Přehled místních protidrogových koordinátorů a kontaktních osob pro oblast závislosti v kraji

Obec	Jméno	Úvazek MPK*	Zařazení ve struktuře obecního úřadu	Kontakt	Došlo ke změně v r. 2023?
Česká Lípa	Bc. Aneta Hlinčíková	0,01	pracovnice krizového řízení	487 881 258 hlincikova@mucl.cz	ne

Frýdlant	Bc. Andrea Melová	0,2	externí pracovnice	andrea.melova@mu-frydlant.cz	ano
Nový Bor	[REDACTED]	0,05	sociální pracovnice	487 712 425 [REDACTED]@novy-bor.cz	ano
Jilemnice	Mgr. Jindřiška Věbrová	0,1	ved. odboru sociálních věcí	481 565 324 vebrova@mesto.jilemnice.cz	ne
Liberec	[REDACTED]	není vymezeno	pracovník odboru sociální a bytové politiky	485 244 969 [REDACTED]@magistrat.liberec.cz	ano
	Mgr. Klára Hvojníková	není vymezeno		485 244 969 hvojnikova.klara@magistrat.liberec.cz	ano
Jablonec nad Nisou	[REDACTED]	není vymezeno	ved.oddělení sociálních služeb	483 357 650 [REDACTED]@mestojablonec.cz	ne
Semily	Bc. Veronika Jiroušová	0,05	sociální pracovnice	481 629 242 v.jirousova@mu.semily.cz	ne
Tanvald	Iveta Wirrig Veselková	0,1	sociální pracovnice	483 369 640 iveselkova@tanvald.cz	ne
Turnov	[REDACTED]	0,1	sociální pracovnice	481 366 858 [REDACTED]@mu.turnov.cz	ne
Železný Brod	Bc. Eva Sasková	0,1	ved.odboru soc. věcí	483 333 928 e.saskova@zelbrod.cz	ne

2.2.1 Spolupráce subjektů politiky v oblasti závislostí na místní úrovni

- Spolupráce KPK a MPK: Spolupráce krajského protidrogového koordinátora a místních protidrogových koordinátorů je nastavena na vzájemné průběžné informovanosti, několikrát ročně probíhá setkávání na pravidelných poradách, seminářích, vzdělávání, návštěvách zařízení poskytujících služby v oblasti závislostí apod.
- Zhodnocení činnosti MPK v jednotlivých obcích: Úroveň spolupráce koordinátorů je značně limitována zatížením koordinátorů jinými agendami, kdy koordinaci politiky v oblasti závislostí není ze strany obcí přikládána potřebná důležitost.
- Spolupráce subjektů politiky v oblasti závislostí na místní úrovni: Místní protidrogoví koordinátoři řeší problematiku závislostí většinou na komisích pro prevenci kriminality, na pracovních skupinách pro pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením či pracovních skupinách prevence sociálně-patologických jevů.
- Změny v r. 2023: ne

2.3 Strategické dokumenty pro politiku v oblasti závislostí kraje

2.3.1 Strategické dokumenty politiky v oblasti závislostí kraje

- Název: **Plán protidrogové politiky Libereckého kraje**
- Období platnosti: 2023-2027
- Schváleno: 06.09.2022 Protidrogovou komisí RLK, 20.09.2022 Radou LK, 27.09.2022 Zastupitelstvem LK
- Dostupné na webových stránkách: <https://www.kraj-lbc.cz/urad/odbory/odbor-socialnich-veci/oddeleni/oddeleni-socialni-prace/politika-v-oblasti-zavislosti-a-prevence/dokumenty>
- Strategický dokument se zabývá problematikou:

nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Stručná charakteristika a hlavní cíle, na které se strategický dokument zaměřuje: primární prevence, minimalizace rizik a škod, léčba a resocializace, regulace a snižování nabídky, koordinace a spolupráce, informace, výzkum, evaluace, legislativa, dobrá praxe, sdílení zkušeností a financování.
- Změny v r. 2023: navázal na Plán protidrogové politiky Libereckého kraje na období 2019-2022

2.3.2 Strategické dokumenty kraje se širším kontextem obsahující také otázky politiky v oblasti závislostí

- Název: **Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje**
- Období platnosti: 2024-2026
- Schváleno dne: 05.12.2023 Radou LK, 19.12.2023 Zastupitelstvem LK
- Dostupné na webových stránkách: <https://www.kraj-lbc.cz/getFile/case:show/id:474209/2024-03-18%2008:00:59.000000>
- Strategický dokument se zabývá problematikou:

nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne

digitálních závislostí

☒ ano

☐ ne

psychoaktivních léků

☒ ano

☐ ne

- Stručná charakteristika a souvislost s politikou v oblasti závislosti: Tento plán je jedním z dokumentů „Prevence vzniku škod a snižování rizik spojených s užíváním návykových látek, patologickým hráčstvím a digitálních technologií prostřednictvím dostupné a komplexní sítě sociálních služeb v oblasti závislosti. Dokument se dělí na tři části, analytickou, strategickou a prováděcí. Rozvojové oblasti jsou rozpracovány ve strategické části, konkrétně v Kartách aktivit, ve kterých jsou vytyčeny tyto aktivity: zvýšení dostupnosti terénních, ambulantních a pobytových služeb a kontaktních center.
- Změny v r. 2023: Liberecký kraj v roce 2023 přistoupil k procesu revize sítě, zejména pak systémových kroků ve vztahu ke stanovení závazných parametrů pro poskytovatele sociálních služeb. Celý proces bude v průběhu roku 2024 dále zpřesňován, budou s ním průběžně seznamováni jak poskytovatelé, tak i zadavatelé (tvorba metodik pro sběr potřebnosti ve vazbě na procesy komunitního plánování v území, metodiky financování a metodiky pro kontrolní činnost oddělení rozvoje a financování sociálních služeb). Cílem OSV je zajistit dostupnost služeb v dostatečné personální a garantované kapacitě ze strany sociálních služeb a vazbou na odpovědný přístup jednotlivých ORP založený na spolufinancování kapacit pro daná území.
- Název: **Zdravotní politika Libereckého kraje 2022 – Akční plán 2023-2025**
- Období platnosti: 2023-2025
- Schváleno dne: 28.03.2023
- Dostupné na webových stránkách: <https://www.kraj-lbc.cz/urad/odbory/odbor-zdravotnictvi/oddeleni/oddeleni-ekonomiky-a-zdravotni-politiky/zdravotni-politika-lk>
- Strategický dokument se zabývá problematikou:

nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☒ ano	☐ ne
digitálních závislostí	☒ ano	☐ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Stručná charakteristika a souvislost s politikou v oblasti závislosti: hlavním cílem je omezení zdravotně rizikového chování, zajištěním specifické primární prevence v oblasti návykových látek, podpory rozvoje dostupnosti a provázanosti služeb terciální prevence pro uživatele návykových

látek na základě potřeb v území, zajištěním procesu léčby a resocializace uživatelů návykových látek a rozvíjení koordinace a komunikace v souvislosti s politikou v oblasti závislostí.

- Změny v r. 2023: ne
- Název: **Zpráva o zdraví v Libereckém kraji 2020**
- Období platnosti: 2027
- Schváleno dne: 27.09.2022
- Dostupné na webových stránkách: <https://www.kraj-lbc.cz/getFile/case:show/id:470635/2024-02-23%2012:03:56.000000>
- Strategický dokument se zabývá problematikou:

nelegálních drog	☒ ano	☐ ne
alkoholu	☒ ano	☐ ne
tabákových a nikotinových výrobků	☒ ano	☐ ne
hazardního hraní	☐ ano	☒ ne
digitálních závislostí	☐ ano	☒ ne
psychoaktivních léků	☒ ano	☐ ne
- Stručná charakteristika a souvislost s politikou v oblasti závislostí: Dokument reaguje na změny v oblasti zdravotnických, obecných, republikových či mezinárodních dokumentech s hodnocením zdraví na území Libereckého kraje. Dokument byl odložen ve schvalovacím procesu z důvodu Covidu 19 a s tímto tématem dopracován a schválen v roce 2022.
- Změny v r. 2023: ne

2.3.3 Hodnocení strategických dokumentů politiky v oblasti závislostí kraje

- Název evaluovaného dokumentu: **Plán protidrogové politiky Libereckého kraje 2023 - 2027**
- Typ hodnocení:

☒ průběžné	☐ externí
☐ závěrečné	☐ interní
	☐ kombinace obou
- Dostupné na webových stránkách: <https://www.kraj-lbc.cz/urad/odbory/odbor-socialnich-veci/oddeleni/oddeleni-socialni-prace/politika-v-oblasti-zavislosti-a-prevence/dokumenty>

- Stručná charakteristika hodnocení: Hodnocení plánu provedla Komise Rady Libereckého kraje pro oblast závislostí, finanční a sociální výbor. Splněno bez negativních dopadů na cílovou skupinu uživatelů a fungování sociálních služeb, od roku 2023 do 2027 navýšení periodického financování služeb v reakci na moderní aspekty doby – Covid 19, energetická krize, migrace z Ukrajiny. Metody použité při hodnocení: expertní názory členů Komise RLK pro oblast závislostí, panely expertů, monitoring a analýzy, průzkumy služeb.
- Výsledky hodnocení: varianta víceletého financování a jeho nutné navýšení, silnější politická podpora politiky v oblasti závislostí, navýšení psychiatrické péče, udržení odborníků v území apod.

2.4 Analýzy a studie v oblasti závislostí v r. 2023

- Název: **Analýza potřeb pro účely tvorby sítě služeb pro osoby se závislostním chováním v Libereckém kraji**
- Realizátor: Liberecký kraj
- Dostupné na webových stránkách: <https://www.kraj-lbc.cz/urad/odbory/odbor-socialnich-veci/oddeleni/oddeleni-socialni-prace/politika-v-oblasti-zavislosti-a-prevence/dokumenty>
- Stručný popis: Dokument byl zpracován v rámci projektu Systémová podpora rozvoje adiktologických služeb v rámci integrované politiky v oblasti závislostí a je zaměřen na pokrytí potřeb osob se závislostním chováním zajišťované sítě adiktologických a některých dalších návazných služeb na území Libereckého kraje.
- Stručné výsledky/závěry: Klíčové potřeby Libereckého kraje a doporučení, např. víceleté financování, silnější politická podpora politiky v oblasti závislostí, navýšení psychiatrické péče apod.

2.5 Další významné aktivity politiky v oblasti závislostí v r. 2023 na krajské i místní úrovni

tabulka 2-9: *Aktivity politiky v oblasti závislostí*

Název aktivity	Realizátor	Cílová skupina	Popis aktivity
Metodické dny – sociální resort	KÚ LK – OSV	Sociální pracovníci ORP a MPK	Aktuality v oblasti závislostí, Plán protidrogové politiky LK 2023-2027, Informace z RVKPZ
Evropský týden testování HIV a žloutenky 20.11.-27.11.2023	Zdravotní ústav se sídlem Ústí n. L., Liberec, Most	Veřejnost	Nabídka bezplatného testování na HIV v rámci

	k naději, z.s. (K-centra v kraji), Česká spol. AIDS pomoc, z. s., Nemocnice Jablonec n. N.		celoevropské kampaně boje proti AIDS
Mapy budoucnosti II. Liberec – sdílení dat 2022	Městská policie Liberec	Veřejnost	Interaktivní přehledové mapy kriminality zobrazují vybranou přestupkovou a tr. činnost evidovanou PČR. Projekt přináší přesnější zacílení policejních hlídek do rizikových oblastí díky přístupu k detailním datům o kriminalitě na území města.
Asistenti prevence kriminality II (APK)	Magistrát města Liberec, odbor školství a sociálních věcí	Veřejnost	Navazující projekt APK je založený na spolupráci s těmi, kdo mají dobrou znalost sociálně vyloučeného prostředí, v ideálním případě z takového prostředí přímo pochází. Cílem projektu je využití potenciálu APK ke snížení či eliminaci sociálně rizikových jevů, zvyšování bezpečí v SVL a pocitu bezpečí v jejich okolí, prevence kriminality, sociálního vyloučení a podpora nerepresivních metod práce policie a využití dobré praxe. Město Liberec zaměstnává 10 APK.
Městský kamerový dohledový systém	Městská policie Liberec	Veřejnost	MKDS v Liberci se skládá z 53 kamerových bodů (včetně 3 lehkých mobilních kamer), je celý převeden do digitalizované podoby. Ovládání a dohled kamer zajišťují strážníci operačního střediska a tísňové linky. Obrazový záznam je automaticky ukládán a přemazáván na zvláštním serveru. V roce 2021 došlo k povyšování inteligence kamerových bodů a jejich připojení na

			policejní systém automatické kontroly vozidel.
Letní víkendový pobyt	OSPOD Nový Bor	Děti a mládež ze sociálně znevýhodněných rodin	V rámci pobytu se děti učí aktivně trávit volný čas, učí se vhodnému chování vůči dětem a dospělým, týmové spolupráci, upevňují si základní hygienické návyky.
Asistent prevence kriminality		Obyvatelé SVL, příslušníci romské menšiny	APK mají působit na zvýšení pocitu bezpečnosti v SVL, snížení počtu tr. činů a přestupků, dohled nad dodržováním veřejného pořádku, prevence záškoláctví v SVL, kontrola barů a podávání alkoholu mladistvým. Jsou nápomocni MP při řešení konfliktů mezi romskou menšinou, pomáhají odstranit bariéry při komunikaci s MP a odstranit předsudky majority o romské menšině.
Akce Adam v ORP Semily	PČR	Děti a mladiství	Dechová zkouška osob dětí a mladistvých pod vlivem alkoholu v zábavních podnicích.
Projekt Víkendová cesta k životu bez mříží – 14. krok	Město Železný Brod Odbor sociálních věcí	Nezletilé děti ve věku 9–15 let	Šestidenní pobyt pro děti v evidenci OSPOD s programem zaměřeným na prevenci kriminality a užívání omamných látek.

3 Finanční zajištění politiky v oblasti závislostí na krajské a místní úrovni

3.1 Způsob financování služeb krajem

Certifikované adiktologické služby a programy pro uživatele návykových látek, patologické hráče a osoby se závislostním chováním byly stejně jako v letech předchozích také v roce 2023 financovány formou přímé dotace z rozpočtu Libereckého kraje na základě smlouvy o poskytnutí účelové neinvestiční dotace v celkové hodnotě 6 000 000 Kč.

Projekty primární prevence byly v hodnoceném roce Libereckým krajem – odborem školství podpořeny v rámci Dotačního fondu LK, program 4.3 Specifická primární prevence rizikového chování (žadatelé pouze školská zařízení), ve výši 1.094.663 Kč.

Z rozpočtu odboru sociálních věcí KÚ LK byl podpořen nákup služeb v rámci X. ročníku kampaně Společně proti kouření, a to částkou 70 000 Kč.

Všechny sociální služby v oblasti závislostí poskytované v Libereckém kraji mají platný certifikát odborné způsobilosti a jsou zařazeny do základní sítě služeb LK. Liberecký kraj uplatňuje jednoleté financování protidrogových služeb. Ovšem v oblasti financování sociálních služeb je od roku 2015 uplatňován systém vyrovnávací platby.

Obcím Libereckého kraje je doporučován ze strany kraje klíč ke spolufinancování certifikovaných protidrogových služeb. Tento mechanismus funguje na dobrovolné bázi. Některé obce se jím řídí a jiné financují dle vlastních nastavených podmínek. Sociální služby zařazené do krajské základní sítě mají navíc stanoven povinný podíl spolufinancování z jiných zdrojů, zvláště z rozpočtu obcí.

V roce 2023 Liberecký kraj přistoupil k procesu revize sítě, zejména pak systémových kroků ve vztahu ke stanovení závazných parametrů pro poskytovatele sociálních služeb (10 kritérií IMOSH LK). Tato pravidla by měla být nepodkročitelná pro působení služeb v síti kraje. Celý proces bude v průběhu roku 2024 dále zpřesňován. Mimo jiné budou tvořeny metodiky financování a metodiky pro kontrolní činnost oddělení rozvoje a financování sociálních služeb. Cílem KÚ LK je zajistit dostupnost služeb v dostatečné personální a garantované kapacitě ze strany sociálních služeb s vazbou na odpovědný přístup jednotlivých ORP založený na spolufinancování kapacit pro daná území. Ze strany kraje, ale i jednotlivých ORP, by měl být kladen důraz na časové ohodnocení zajištěných a nezajištěných potřeb, což by měl být vyčíslený podklad pro rozvoj sítě.

3.2 Způsob zajištění financování adiktologických služeb ze strany obcí

Po dlouholetém úsilí se v roce 2019 se ORP Nový Bor podařilo nastavit pravidla pro společné financování sociálních služeb obcí Svazku obcí Novoborska. Strategie společného financování sociálních služeb byla vypracována v rámci projektu „Sociální služby na Novoborsku bez bariér“, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem, prostřednictvím Operačního programu zaměstnanost a dále za velké podpory Odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu v Novém Boru. Výše příspěvku je závislá na počtu obyvatel v obci, kdy obec přispívá částkou na obyvatele. Finanční prostředky

poskytnuté obcemi jsou deponovány na účet města Nový Bor. Poskytovatelé služeb podávají své žádosti o dotaci městu Nový Bor, které o nich rozhoduje.

Také členské obce Mikroregionu Frýdlantsko jsou zapojeny do společného financování základní sítě sociálních služeb na území ORP Frýdlant.

V roce 2022 proběhla zásadní změna ve financování adiktologických služeb ze strany města Liberce. Bylo odstoupeno od vyplácení dotací ve výši, kterou stanovuje klíč pro spolufinancování protidrogových služeb KÚ Libereckého kraje. Důvodem této změny byla nedostatečná výše dotace pro poskytovatele těchto služeb. Ze strany ORP bylo vyhověno požadavkům poskytovatelů uvedených v jejich žádostech o individuální dotaci. V roce 2023 tento způsob financování byl udržen.

ORP Jablonec nad Nisou finančně podporuje registrované sociální služby formou vyhlašovaného dvouletého dotačního programu, do kterého se mohou přihlásit poskytovatelé sociálních služeb včetně adiktologických splňující dané podmínky.

V roce 2023 se ORP Tanvald i Železný Brod na svých územích podílely sami. Pro rok 2024 budou mít obě ORP nově nastaven solidární systém spolufinancování se všemi obcemi v rámci svých území. ORP Turnov, Semily a Česká Lípa jsou v přípravné fázi spolufinancování ze strany spádových obcí.

Obce ORP Jilemnice, vyjma Pasek nad Jizerou, se dohodly, že od roku 2020 zajistí spolufinancování sociálních služeb společně. Za tím účelem byl vytvořen grantový program Sociální služby. Do grantového programu může být předložena žádost o sociální službu, která splňuje základní podmínky. V roce 2023 nikdo z poskytovatelů adiktologických služeb o grant nežádal.

3.3 Rozpočtové výdaje na politiku v oblasti závislostí v kraji

Tabulka 3-1: Rozpočtové zdroje kraje na politiku v oblasti závislostí v r. 2023

Rozpočtový zdroj/dotační program	Popis	Specifický/obecný titul*	Podmínka certifikace ano/ne**	Jednoletá / víceletá podpora***	Výše výdajů (v Kč) na politiku v oblasti závislostí
----------------------------------	-------	--------------------------	-------------------------------	---------------------------------	---

Přímá podpora z rozpočtu kraje – Politika v oblasti závislostí	podpora služeb a programů na základě smlouvy o poskytnutí účelové neinvestiční dotace	specifický	ne	jednoletá	6 000 000
Dotace na podporu sociálních služeb z rozpočtu Libereckého kraje na rok 2023	určena na zajištění sociálních služeb, které jsou poskytovány na území Libereckého kraje v souladu se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje a jeho prováděcí části	obecný	ne (podmínka být v základní síti)	jednoletá	974 742
Rozpočet odboru sociálních věcí – kapitola 917	nákup služeb – realizace X. ročníku kampaně Společně proti kouření	specifický	ne	jednoletá	70 000
Program 4.3 Specifická primární prevence rizikového chování pro rok 2023	dotace za účelem specifické primární prevence určené školám	specifický	ne	jednoletá	1 094 663
Rozpočet na podporu zdravotních služeb – přímá podpora z rozpočtu kraje	dotace na ošetření osob v intoxikaci (záchytná stanice + nemocnice)	specifický	ne	jednoletá	5 000 000
Přímá podpora z rozpočtu kraje – OŠMTS LK	MAJÁK o.p.s. na projekt Krizová intervence na školách	specifický	ne	jednoletá	450 000
Celkem	-	-	-	-	13 139 405

Tabulka 3-2: Výdaje z rozpočtu obcí na politiku v oblasti závislosti v r. 2023

Obec	Popis (typ podporované aktivity)	Výše výdajů (v Kč) na politiku v oblasti závislosti
Liberec	PP, TP, KC, AL, TK, DP	2 400 000
Jablonec nad Nisou	PP, TP, KC, AL, SV, TK DP	1 774 000
Česká Lípa	TP, KC, AL	361 795
Semily	PP, TP	107 800
Mikroregion Frýdlantsko	TP, AL	92 836
Nový Bor	TP	130 000
Tanvald	TP	25 000
Turnov	TP	115 000
Jilemnice		0
Železný Brod	TP	25 000
Celkem	–	5 031 431

Legenda: TP – terénní program, KC – kontaktní centrum, AL – ambulantní léčba, DP – doléčovací program, TK – terapeutická komunita, SV – služby ve vězení, PP – primární prevence

Tabulka 3-3: Souhrn výdajů na politiku v oblasti závislosti podle typu služeb/podle účelu v r. 2023 (v Kč)

Typ služeb	2022			2023		
	rozpočty		MPSV	rozpočty		MPSV
	krajů	obcí	313*	krajů	obcí	313*
Preventivní služby**	1 180 760	969 383	0	1 758 663	683 800	0
Primárně-preventivní programy realizované školami a školskými zařízeními	695 760	225 000	0	1 094 663	225 000	0
Primárně-preventivní programy realizované jinými subjekty	450 000	744 383	0	594 000	458 800	0
Jiné a nezařazené preventivní programy	35 000	0	0	70 000	0	0
Adiktologické služby minimalizace rizik	2 942 000	1 864 615	7 328 778	2 759 914	2 203 009	12 085 163
Terénní programy	1 140 000	1 053 817	3 980 274	984 052	1 352 356	5 760 000
Kontaktní centra	1 802 000	810 798	3 348 504	1 775 862	850 653	6 325 163
Sloučené programy kontaktních center a terénních programů	0	0	0	0	0	0
Jiné a nezařazené harm reduction programy	0	0	0	0	0	0
Adiktologické služby ambulantní léčby a poradenství	750 000	592 362	2 848 234	974 049	728 231	3 116 400
Ambulantní služby zdravotní	0	0	0	0	0	0

Typ služeb	2022			2023		
	rozpočty		MPSV	rozpočty		MPSV
	krajů	obcí	313*	krajů	obcí	313*
Ambulantní služby sociální	750 000	592 362	2 848 234	974 049	728 231	3 116 400
Jiné a nezařazené ambulantní služby	0	0	0		0	0
Preventivní a léčebné služby ve vězení	350 000	75 000	946 954	614 000	75 000	1 145 000
Služby online a telefonického poradenství	0	0	0	0	0	0
Adiktologické služby rezidenční léčby	1 000 000	340 000	5 329 584	1 345 434	540 000	5 738 045
Lůžkové zdravotní služby	0	0	0	0	0	0
Terapeutické komunity	1 000 000	340 000	5 329 584	1 345 434	540 000	5 738 045
Jiné a nezařazené rezidenční služby	0	0	0	0	0	0
Adiktologické služby následné péče	580 000	987 289	2 763 488	687 345	801 391	3 170 902
Následná péče ambulantní	580 000	987 289	2 763 488	687 345	801 391	3 170 902
Následná péče pobytová	0	0	0	0	0	0
Jiné a nezařazené služby následné péče	0	0	0	0	0	0
Sociální podniky	0	0	0	0	0	0
Záchytné stanice a ošetření intoxikovaných osob	5 000 000	0	0	5 000 000	0	0
Prevence drogové kriminality	0	0	0	0	0	0
Koordinace/výzkum/informace	0	0	0	0	0	0
Jiné nezařazené****	0	0	0	0	0	0
CELKEM	11 845 760	4 828 649	19 217 038	13 139 405	5 031 431	25 255 510

3.4 Další důležité informace / změny ve financování proběhlé v r. 2023

Plán protidrogové politiky Libereckého kraje 2023–2027 schválený v roce 2022 uvádí postupné navýšení finančních prostředků až do roku 2027, jako reakci na možný vývoj v oblasti závislostí v Libereckém kraji s odstupem let. V plánu jsou zohledněny situace v souvislosti s Covidem 19, energetickou krizí a migrační vlnou osob z Ukrajiny.

4 Adiktologické služby

4.1 Síť adiktologických služeb v kraji

- Název dokumentu: **Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje**
- Období platnosti: 2021–2023, 2024–2026
- Dostupné na webových stránkách: <https://www.kraj-lbc.cz/urad/odbory/odbor-socialnich-veci/koncepcni-dokumenty-odboru/aktualni-koncepcni-dokumenty>

Pomoc lidem se závislostní poruchou (adiktologickou poruchou) je poskytována především v programech poskytujících adiktologické služby, které pracují na interdisciplinárním principu a respektují bio-psycho-sociálně-spirituální model vzniku závislosti. Služby jsou poskytovány v oblastech prevence, včasné intervence, poradenství, snižování rizik, sociální rehabilitace a reintegrace osob se závislostní poruchou.

Úspěšná realizace politiky v oblasti závislostí a zlepšení stavu v rozsahu a dopadů užívání návykových látek a závislostního chování by se neobešla bez funkční sítě služeb pro cílovou skupinu. Síť služeb rozumíme nástroj, který umožňuje koordinovaně, koncepčně a s ohledem na přiměřenou efektivitu, organizovat systematickou práci s vybranou cílovou skupinou.

Při stanovení a plánování sítě služeb jsou stěžejními body potřebnosti služeb/programů, priority správce sítě, dále rozmístění služeb a dostupnost (existenční, finanční, místní přijatelnost), efektivita (hospodárnost, účelnost, efektivnost), odbornost, která je zaručena systémy hodnocení kvality služeb (Standardy kvality sociálních služeb MPSV a Standardy odborné způsobilosti pro služby a programy poskytující adiktologické služby RVKPZ) a Lidské zdroje (kvalifikovaní odborníci a jejich vzdělávání). Základní síť sociálních služeb je definována Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje na období 2021-2023 a v jejich prováděcí části – akčním plánu na daný kalendářní rok. V průběhu roku 2023 byl vyhotoven a schválen **Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje na období 2024-2026**. Základní síť je předpokladem pro zajištění stabilnějšího prostředí pro poskytovatele sociálních služeb v oblasti jejich financování a metodického vedení. **Je tvořena kapacitami registrovaných sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách**, působících na území Libereckého kraje. Jde o služby občanům kraje, které jsou na základě vyhodnocení parametrů nezbytné, potřebné, dostupné, efektivní a kvalitní. Zařazení do základní sítě sociálních služeb může představovat pověření poskytovatele poskytováním konkrétní sociální služby pro určené období, druh služby, území kraje, a také možnost poskytovatele čerpat finanční podporu. Zařazení však není zárukou získání určité výše finanční podpory. Všechny protidrogové služby s certifikátem odborné způsobilosti RVKPZ poskytované na území Libereckého kraje jsou zařazeny do této základní sítě.

Síť protidrogových služeb v Libereckém kraji je relativně stabilizovaná. Lze hovořit o síti minimální, která má co do typu služeb a **dostupnosti péče v rámci území značné rezervy**. Poskytovatelé sociálních služeb se velmi významně podílejí na realizaci politiky v oblasti závislostí a mají nezastupitelnou roli při naplňování stanovených cílů. Snížení počtu osob se závislostním chováním a zmírnění dopadů tohoto chování, a to jak na uživatele samotné, tak zejména s ohledem na zdraví celé společnosti je hlavním cílem

pracovníků adiktologických služeb. Síť služeb pro uživatele návykových látek, osoby se závislostním chováním, jejich rodinné příslušníky a osoby blízké není v Libereckém kraji nijak rozsáhlá. Tvoří ji tři nestátní neziskové organizace, které zajišťují celkem sedm odborně způsobilých protidrogových programů – ambulantní poradenství, rezidenční léčba, doléčovací program, dvě kontaktní centra a jedno detašované pracoviště centra, terénní program a služby ve vězení. Dále je v jednom případě ambulantní poradenství zajišťováno krajskou příspěvkovou organizací. Spektrum služeb doplňují zdravotnická zařízení. Ambulantní péči doplňují komerční zařízení. Programy specifické primární prevence zajišťují dvě nestátní neziskové organizace. Dále s dětskými klienty pracují školská zařízení, která ovšem primárně nejsou orientovaná na závislosti.

4.2 Adiktologické preventivní služby

Primární prevence

Na území kraje je primární prevence realizována v rámci jednotlivých škol přes školní metodiky prevence, kteří odpovídají za zpracování minimálního preventivního programu školy. Metodicky jsou řízeny krajským školským koordinátorem prevence a na úrovni obce metodikem prevence z pedagogicko-psychologické poradny. Dále se na řešení prevence podílí neziskové organizace MAJÁK o.p.s. a ADVAITA, z. ú., které nabízí certifikované preventivní programy pro školy, a to všeobecné, selektivní a indikované primární prevence. Organizace registrují navýšení poptávky po programech zaměřených na vztahy mezi žáky oproti adiktologickým programům.

Na systému primární prevence se také podílí městská policie a Policie ČR formou přednášek a besed na školách pro děti, rodiče i pedagogy. Na školách v Jilemnici realizuje primární prevenci organizace Semiramis, Nymburk. Poptávka škol v jejich území je zejména po programech zaměřených na vztahy mezi žáky.

Zhodnocení sítě služeb v oblasti prevence, vč. popisu hlavních nedostatků v kraji:

ADVAITA, z. ú. ve své zprávě za rok 2023 upozorňuje na nedostatek sociálních služeb zaměřených na ohroženější děti, streetworkrů pro děti a mládež v Liberci, nízkoprahových klubů pro děti a mládež v menších městech a obcích. Řešení této situace spatřují např. ve formě „létajícího nízkoprahu“, tzn. jeden den v týdnu na škole apod. (např. realizováno na ZŠ ve Cvikově). V oblasti všeobecné primární prevence bylo poskytnuto čistě adiktologických 10 pro 239 žáků. Školy u jejich organizace mnohem častěji než v dřívějších letech objednávaly programy na podporu vztahů v kolektivu, prevenci šikany a agrese, na prevenci rizikového sexuálního chování a poruch příjmu potravy. Napříč mnoha programy se objevovalo

téma duševního zdraví, vztahu k sobě a svému tělu. V oblasti selektivní prevence byly všechny programy zaměřeny na podporu vztahů ve třídě. Naopak indikované programy byly pouze adiktologické.

Ze zprávy MAJÁK o.p.s. vyplývá, že zájem o programy ze škol o jejich programy je stále velký, ať už v oblasti vztahů ve třídě, nových návykových látek, bezpečnosti na internetu nebo tématu dospívání. Všímají si především zájmu o vzdělávání v oblasti nových návykových látek (CBD, HHC, kratom nebo nikotinové sáčky). Kromě zaměření na tyto trendy v preventivních programech pořádají semináře pro veřejnost, kde se věnují jak samotným látkám, tak současné legislativě v rámci regulace. Také kampaň „Společně proti kouření“, kterou organizace pořádá ve spolupráci s Krajským úřadem LK od roku 2011, byla v roce 2023 zaměřená právě na tyto látky a jejich rizika. Na preventivních programech lektori rozdali 3500 letáků žákům 4. až 9. ročníků 41 základních škol a 250 plakátů pedagogům pro jejich další možnost preventivního působení. Některé letáky byly rozdány v rámci vzdělávacích seminářů pro veřejnost. Součástí kampaně proběhly dva semináře s názvem „Seminář o fenoménech HHC, CBD, kratomu a stimulačních látkách pro hráče online her“.

Změny v r. 2023: Pracovníci MAJÁKU o.p.s. ve třídách zaznamenali navýšení počtu žáků, kteří řeší různé psychické obtíže. Následně připravili nový program v oblasti duševního zdraví - Hlavu vzhůru, který má za cíl posilovat duševní zdraví žáků a podpořit je v možnostech řešení. Program vznikl po dlouhodobé spolupráci s primářkou dětské psychiatrie, kdy společně v rámci seminářů pro veřejnost vzdělávají pedagogy a další pracovníky ve školských i sociálních zařízeních, aby byli schopni rozeznat vzniklé problémy u žáků.

tabulka 4-1: Programy primární prevence realizované v kraji v r. 2023

Název projektu/ programu	Organizace	Typ služby *	Cílová skupina**	Počet škol/ institucí ***	Počet osob/tříd /skupin ****	Certifika- ce (ano/ne)
Alkohol a kouření	MAJÁK o.p.s.	VPP	4. ročník ZŠ	38	741	ano (MŠMT)
Jsme parta	MAJÁK o.p.s.	VPP	4. ročník ZŠ	58	1171	ano (MŠMT)
Bezpečně online	MAJÁK o.p.s.	VPP	5. ročník ZŠ	53	1057	ano (MŠMT)
Jsem originál	MAJÁK o.p.s.	VPP	5. ročník ZŠ	42	841	ano (MŠMT)
Čas změny	MAJÁK o.p.s.	VPP	6. ročník ZŠ	37	718	ano (MŠMT)
Závislosti	MAJÁK o.p.s.	VPP	6. ročník ZŠ	62	1264	ano (MŠMT)

Návykové látky	MAJÁK o.p.s.	VPP	7. ročník ZŠ	64	1295	ano (MŠMT)
Krása	MAJÁK o.p.s.	VPP	7. ročník ZŠ	24	442	ano (MŠMT)
Na netu	MAJÁK o.p.s.	VPP	8. ročník ZŠ	49	948	ano (MŠMT)
Sexualita	MAJÁK o.p.s.	VPP	8. ročník ZŠ	56	1135	ano (MŠMT)
Za hranou	MAJÁK o.p.s.	VPP	9. ročník ZŠ	23	417	ano (MŠMT)
Rizikové sexuální chování	MAJÁK o.p.s.	VPP	9. ročník ZŠ	57	1077	ano (MŠMT)
Klima třídy ZŠ	MAJÁK o.p.s.	VPP	4. – 9. ročníky ZŠ	19	406	ano (MŠMT)
Adaptační program ZŠ	MAJÁK o.p.s.	VPP	4. – 9. ročníky ZŠ	13	251	ano (MŠMT)
Zdravé tělo	MAJÁK o.p.s.	VPP	2. ročník ZŠ	24	430	ano (MŠMT)
Já a internet	MAJÁK o.p.s.	VPP	3. ročník ZŠ	27	554	ano (MŠMT)
Bud' kamarád	MAJÁK o.p.s.	VPP	3. ročník ZŠ	31	547	ano (MŠMT)
Nejsem sám	MAJÁK o.p.s.	VPP	3. ročník ZŠ	16	334	ano (MŠMT)
Sranda nebo ubližování	MAJÁK o.p.s.	VPP	2. ročník ZŠ	37	819	ano (MŠMT)
Nestandardní program	MAJÁK o.p.s.	SPP	1. a 2. stupeň ZŠ	3	20	ano (MŠMT)
Intervence	MAJÁK o.p.s.	VPP	1. a 2. stupeň ZŠ	59	1061	ano (MŠMT)
Klima třídy	MAJÁK o.p.s.	VPP	pedagogové	2	18	ano (MŠMT)
Nové návykové látky	MAJÁK o.p.s.	VPP	pedagogové	2	96	ne
Hlavu vzhůru	MAJÁK o.p.s.	VPP	pedagogové	5	183	ne
Programy pro rodiče	MAJÁK o.p.s.	VPP	rodiče	3	29	ne
Ahoj všichni!	ADVAITA, z. ú.	VPP	3. ročník ZŠ	0	0	ne
Jsme kamarádi?	ADVAITA, z. ú.	VPP	3. ročník ZŠ	6	144	ne
Zdravíčko!	ADVAITA, z. ú.	VPP	4. ročník ZŠ	0	0	ne
Na internetu jako doma	ADVAITA, z. ú.	VPP	4. ročník ZŠ	7	158	ne
Přežiješ i bez mobilu?	ADVAITA, z. ú.	VPP	5. ročník ZŠ	3	77	ne
Děti a návykové látky	ADVAITA, z. ú.	VPP	5. ročník ZŠ	0	0	ne

Řekni, kdo jsem	ADVAITA, z. ú.	VPP	6. ročník ZŠ	5	81	ano
Kde končí legrace: Prevence šikany	ADVAITA, z. ú.	VPP	6. ročník ZŠ	12	265	ano
Drogy a my I.	ADVAITA, z. ú.	VPP	6. ročník ZŠ	0	0	ano
Drogy a my II.	ADVAITA, z. ú.	VPP	7. ročník ZŠ, 1. ročník SŠ	7	162	ano
Krása a zdraví	ADVAITA, z. ú.	VPP	6.–7. ročník ZŠ, SŠ	7	154	ano
Kluci a holky	ADVAITA, z. ú.	VPP	7. ročník ZŠ	12	286	ano
Digitální závislosti	ADVAITA, z. ú.	VPP	7. ročník ZŠ	0	0	ano
Bezpečí na netu	ADVAITA, z. ú.	VPP	6.-9. ročník ZŠ a 1. ročník SŠ	8	161	ano
Různí, ale rovní	ADVAITA, z. ú.	VPP	8. ročník ZŠ	3	85	ano
Partnerské vztahy	ADVAITA, z. ú.	VPP	8.-9. ročník ZŠ	6	127	ano
Co už není sexy	ADVAITA, z. ú.	VPP	8.-9. ročník ZŠ	11	278	ano
Nenech se zmanipulovat	ADVAITA, z. ú.	VPP	9. ročník ZŠ	1	19	ano
Devítka končí. Co pak?	ADVAITA, z. ú.	VPP	9. ročník ZŠ	5	83	ano
Risk je zisk?	ADVAITA, z. ú.	VPP	9. ročník ZŠ, SŠ	0	0	ano
Já a kolektiv	ADVAITA, z. ú.	VPP	1. ročník	1	22	ne
Třída v pohodě	ADVAITA, z. ú.	VPP	Třídní učitelé 6.tříd	1	9	Akreditace MŠMT
Řešení šikany prakticky	ADVAITA, z. ú.	SPP	Školní metodici prevence	2	23	ne
Závislost na obrazovkách, s akcentem na fenomén PC her	ADVAITA, z. ú.	VPP	Školní metodici prevence, vyučující	0	0	ne
Přednášky pro školy	ADVAITA, z. ú.	VPP, SPP	Rodiče, pěstouni	1	15	ne
Program školské selektivní prevence	ADVAITA, z. ú.	SPP	Skupina žáků, která je rizikovým chováním ohrožena více, než	24	331	ne

			běžná populace			
Závislost v seniorském věku	ADVAITA, z. ú.	SPP	Senioři, pracovníci zařízení pro seniory	0	0	ne
Indikovaná prevence	ADVAITA, z. ú.	IPP	Děti a mladiství výrazně ohrožení rizikovým chováním, kteří nenaplňují kritéria závislosti	Skupinová forma 8 Individuální forma (60h) 66	32 15	ano

Pozn.: VPP – všeobecná primární prevence, SPP – selektivní primární prevence, IPP – indikovaná primární prevence.

Souhrn tabulky 4 – 1:

Název projektu/programu	Organizace	Typ služby*	Cílová skupina**	Počet škol/institucí***	Počet osob/tříd/skupin****	Certifikace (ano/ne)
Primární prevence MAJÁK o.p.s.	MAJÁK o.p.s.	VPP	4. – 9. ročník ZŠ	563	11106	ano (MŠMT)
Primární prevence MAJÁK o.p.s.	MAJÁK o.p.s.	VPP	3. – 9. ročník ZŠ	203	3904	ne
Primární prevence MAJÁK o.p.s.	MAJÁK o.p.s.	SPP	1. – 9. ročník ZŠ	59	1061	ne
Primární prevence MAJÁK o. p. s.	MAJÁK o. p. s.	VPP	Pedagogové	9	297	ne
Primární prevence MAJÁK o. p. s.	MAJÁK o.p.s.	VPP	Rodiče	3	29	ne
Centrum primární prevence ADVAITA	ADVAITA, z. ú.	VPP	3. - 9. ročník ZŠ, 1. – 2. ročník SŠ	18	82	ano
Centrum primární prevence ADVAITA	ADVAITA, z. ú.	SPP	3. – 9. ročník ZŠ, 1. – 2. ročník SŠ	9	17	ne
Centrum primární prevence ADVAITA	ADVAITA, z. ú.	IPP	Indikovaní klienti ve věku 11 – 18 let v ÚV	4	40 dětí (+11 vyučujících, vychovatelů)	ano

Pozn.: VPP – všeobecná primární prevence, SPP – selektivní primární prevence, IPP – indikovaná primární prevence.

4.3 Adiktologické služby minimalizace rizik

Jediným poskytovatelem služeb snižování rizik v Libereckém kraji je nestátní nezisková organizace Most k naději, z.s. která má sídlo v Ústeckém kraji. Na území Libereckého kraje zajišťuje K-centra v České Lípě a v Liberci, které má od roku 2021 detašované pracoviště v Jablonci nad Nisou. Z pohledu Koncepce sítě specializovaných adiktologických služeb v ČR není službami K-centra v Libereckém kraji pokryt jeden okres (Semily). Stejná organizace realizuje v kraji Terénní programy pro osoby ohrožené drogou i pro jejich rodinné příslušníky a další osoby, které jsou drogovou závislostí ohroženy nepřímo. Pracovníci působí celkem ve čtrnácti městech. V případě potřeby zajiždějí za klienty v rámci kraje kamkoliv.

V roce 2023 se tým K-centra v Liberci rozrostl o jednoho pracovníka, což přineslo možnost více se zaměřit na individuální práci s klienty, testování, konzultace, ale především již nebylo nutné v případě výpadku některého z pracovníků omezovat službu. Nadále však pracovníci vnímají jako velmi náročné působení s jedním týmem na dvou pracovištích. Během roku poskytovatel služby v České Lípě jednal o potřebě navýšení jednoho úvazku. To se podařilo od ledna 2024. Došlo k rozšíření projektu Fixpoint, nádob na likvidaci injekčního materiálu, které obhospodařují Terénní programy v šesti městech v kraji na vytipovaných místech s vysokou koncentrací problémových uživatelů omamných a psychotropních látek. V roce 2023 bylo zajištěno v ulicích měst 2234 injekčních stříkaček. V rámci nabídky Harm reduction byly zavedeny sterilní pánvičky na rozdělávání dávky, díky nimž se objevilo nové téma, které pracovníci využili k edukaci bezpečnější aplikace.

Ani v roce 2023 se poskytovateli K-centra v České Lípě nepodařilo zajistit vhodnější prostory pro poskytování služby. Stávající prostory nezajišťují dlouhodobě klientům diskretnost a pocit bezpečí a pracovníkům kvalitní zázemí pro jejich práci.

tabulka 4-2: Adiktologické služby minimalizace rizik poskytované v kraji v r. 2023

Název služby	Poskytovatel služby	Typ služby *	Cílová skupina **	Celkem klientů se závislostním problémem ***	Celkem všech klientů *****	Počet vydaných inj. jehel a stříkaček (ks)	Místo realizace *****	Certifikace (ano/ne)
Terénní program	Most k naději, z. s.	TP	Osoby ohrožené závislostí nebo	563	563	163805	Liberecký kraj	ano

			závislé na NL					
Kontaktní centrum	Most k naději, z. s.	KPS	Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na NL	1235	1235	269636	Libe- recký kraj	ano

Pozn. TP – terénní programy, KPS – kontaktní centra, KPS a TP – sloučené programy.

4.4 Adiktologické služby ambulantní léčby a poradenství

Služby v oblasti ambulantní léčby a odborného sociálního poradenství jsou pro osoby závislé na návykových látkách a patologické hráče na území města zajištěny Poradnou pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy – poradna pro závislosti (zřizovatel KÚLK, spadá pod Centrum intervenčních a psychosociálních služeb LK). Dále zde poskytuje ambulantní služby pro osoby užívající návykové látky a ohrožené tzv. nelátkovými závislostmi ADVAITA, z. ú., která působí v Liberci, Frýdlantu, České Lípě, Jablonci nad Nisou, Semilech, Turnově a je určena zejména občanům Libereckého kraje. Od roku 2020 rozšířili okruh svých klientů i o Adiktologické služby pro děti a mládež. S nezletilými a jejich blízkými pracují ve všech poradnách v kraji. Jedná se o jedinou specializovanou službu adiktologické péče pro děti a mládež v Libereckém kraji.

Mezi nedostatky krajské sítě patří chybějící zdravotnická léčba – AT ordinace. Substituční léčbu v kraji nabízí pouze MUDr. [REDAKCE] v nemocnici v Semilech. Zcela nedostupným typem služby ambulantní péče v kraji je adiktologický stacionář.

Od ledna 2024 došlo k rozšíření provozní doby poradny v České Lípě ADVAITY, z. ú. čímž by měla být nasycena aktuálně veškerá poptávka po službě v mimo libereckých poradnách.

tabulka 4-3: Adiktologické služby ambulantní léčby a poradenství v kraji r. 2023

Název služby	Poskytova- tel služby	Typ služby *	Cílová skupina* *	Celkem klientů se závislost- ním problé- mem ***	Celkem všech klientů ****	Místo realizace* ****	Certifi- kace (ano/ne)
Centrum ambulant- ních služeb Advaita – program ambulantní-	ADVAITA, z. ú.	AL	Osoby od 15 let, uživatelé NL i nelátkové závislosti	739	1012	Liberec, Jablonec n. N., Česká Lípa, Frýdlant.,	ano

ho poradenství						Turnov, Semily	
Centrum ambulant- ních služeb Advaita – adiktologic- ké služby pro děti a mládež	ADVAITA, z. ú.	AL	Děti a mládež do 18 let uživatelé NL i ne- látkové závislosti	61	127	Liberec, Jablonec n. N., Česká Lípa, Frýdlant., Turnov, Semily	ano
Poradenství pro závislosti	CIPS LK, p. o.	AL	Osoby uživatelé NL i nelátkové závislosti	205	224	Jablonec n. N.	ne
Psychiatric- ká ambulace	Centrum psychiatrie KNL, a. s.	AL	Osoby se závislost- ním chováním	259	259	Liberec	ne
Ambulance pro léčbu návykových nemocí a alkoholiz- mus	MMN, a.s. Nemocnice Semily	AL, SL	Osoby závislé na NL a patologic- ké hráčství	196 z toho: 119 poruchy vyvolané alkoholem 77 poruchy vyvolané ostatními NL 2	198 z toho: 119 79 2	Liberecký kraj	ne

Pozn.: AL – ambulantní léčba, SL – substituční léčba, SP – stacionární program, SV – služby ve vězení a následná po-výstupní péče.

4.5 Adiktologické služby rezidenční léčby

Lůžková adiktologická péče je v kraji poskytována v rámci jedné terapeutické komunity pro drogově závislé, lůžkového oddělení psychiatrického oddělení krajské nemocnice pro léčbu alkoholové závislosti a detoxifikační jednotky tamtéž.

V roce 2023 výrazně narostla spolupráce mezi terapeutickou komunitou a potravinovou a nábytkovou bankou, a to ve dvou formách. Klienti jezdí jako jednotlivci na týdenní nebo dvoutýdenní brigádu nebo jezdí skupina pod vedením terapeuta na jednorázové výpomoci. Klienti si této spolupráce cení a vnímají práci v obou bankách jako smysluplnou, protože zde získávají pracovní dovednosti, učí se spolupráci

v týmu, přijetí odpovědnosti a dokončovat úkoly. To vše vede k přípravě na jejich samostatný život po odchodu z komunity.

tabulka 4-4: Adiktologické služby rezidenční léčby v kraji r. 2023

Název služby	Poskytovatel služby	Typ služby *	Cílová skupina**	Kapacita***	Celkem klientů se závislostním problémem ****	Celkem všech klientů *****	Certifikace (ano/ne)
Terapeutická komunita ADVAITA, z. ú.	ADVAITA, z. ú.	RTPK	Osoby od 18 let, které jsou závislé na užívání NL	15	36	36	ano
Adiktologická stanice oddělení psychiatrie pro dospělé	Centrum psychiatrie KNL, a. s.	KSLP	Osoby se závislostním chováním	10	41	41	ne
Stanice intenzivní péče oddělení psychiatrie pro dospělé	Centrum psychiatrie KNL, a. s.	DTX	Osoby se závislostním chováním	Dle volné kapacity na oddělení	37	37	ne

Pozn.: DTX – detoxifikace, KSLP – krátkodobá a střednědobá lůžková péče, RTPK – terapeutická komunita, DZR – domov se zvláštním režimem, jiné (specifikujte)

4.6 Adiktologické služby následné péče

V sociální oblasti je jediným poskytovatelem služby zaměřené na následnou péči a doléčování uživatelů návykových látek ADVAITA, z. ú., a to ambulantní i pobytovou formou. Na začátku roku 2021 došlo k personálnímu rozdělení doléčovacího programu a ambulantního poradenství. Obě služby od této doby zajišťují samostatné týmy pracovníků s vlastním vedoucím. To se významně projevilo v posílení časové kapacity pro klienty doléčovacího programu. Klíčovými aktivitami v programu jsou individuální a skupinová poradenství a terapie. Skupiny jsou tematické, hodnotící a pracovní vzdělávací. Na konci roku 2023 byla ukončena skupina Rozhovory s recovery koučem (průvodcem zotavením) a od roku 2024 se recovery kouč účastní jednou měsíčně tematické skupiny, do které přispěje svou žitou zkušeností. Místo této skupiny byla zavedena skupina rodičovských kompetencí. Pobytová forma služby je poskytována v šesti podporovaných bytech. V každém bytě je místo pro dva klienty. Celková kapacita je 13 míst.

Nově mají klienti z doléčovacího programu možnost zapojit se do projektu v nábytkové a potravinové bance, kde je od 01.04.2023 k dispozici šest chráněných pracovních míst. Čtyři v nábytkové bance a dvě v potravinové bance. Pět míst je obsazeno klienty z doléčovacího programu a jedno místo klientem

z ambulantního poradenství. Cílem je vytvořit síť prostupného zaměstnávání pro klienty, kteří mají obtíže uplatnit se na volném trhu práce. V roce 2023 došlo k navýšení kapacity lůžek z 10 za rok 2022 na 13 za rok 2023.

tabulka 4-5: Adiktologické služby následné péče v kraji v r. 2023

Název služby	Poskytovatel služby	Forma poskytování služby*	Cílová skupina**	Kapacita (pobyto vých služeb)** *	Celkem klientů se závislostním problémem ****	Celkem všech klientů *****	Certifikace (ano/ne)
Doléčovací program	ADVAITA, z. ú.	ambulantní / pobytová	Osoby se závislostním chováním	13	51 33	52 33	ano

Pozn.: * ambulantní a/nebo pobytová následná péče

4.7 Ostatní specializované adiktologické služby/programy

Ve všech třech věznicích v Libereckém kraji (Liberec, Stráž p. R. a Rýnovice v Jablonci n. N.) je zajištěna péče o drogově závislé organizacemi Most k naději, z.s. a Laxus z. ú. Organizace Most k naději, z.s. již osmým rokem realizuje vzdělávací besedy ve Vazební věznici v Liberci, které probíhají pouze na Specializovaném oddílu. Jedná se o oddíl pro muže s duševní poruchou či poruchou chování, kteří se v minulosti dopustili násilného chování. Ve zvýšené míře se u těchto klientů v anamnéze vyskytuje abúzus drog a alkoholu. Spolupráce s odsouzenými je velmi komplexní a je snahou, aby probíhala i po výstupu z výkonu trestu odnětí svobody. Realizované skupiny jsou součástí programu tohoto oddělení a probíhají pravidelně každý týden, aby byla zachována kontinuita práce a návaznost. Podobnou službu realizuje již 6 let i ve Věznici Stráž pod Ralskem. Zde program probíhá jednou za měsíc ve formě individuálních pohovorů s klienty v rámci předvýstupní péče. Počet osob, kteří jsou vybíráni, je závislý na počtu odsouzených, kteří mají v dané období pevný výstup a anamnestické údaje ukazují na problémové užívání OPL či závislost. Druhá forma probíhala v rámci extramurálních aktivit, kdy klienti přijížděli v doprovodu speciálního pedagoga do Domu humanity v Liberci na společnou besedu.

Záchytná stanice Krajské nemocnice Liberec, a. s. zajišťuje od zahájení standartního provozu 31.12.2012 krátkodobé detoxikační pobyty pro osoby mužského i ženského pohlaví starších 15 let intoxikované alkoholem nebo jinou psychoaktivní látkou. V roce 2023 se řešilo rozšíření provozní doby záchytné stanice na celodenní provoz, změna je v platnosti od roku 2024.

tabulka 4-6: Ostatní specializované adiktologické služby/programy v r. 2023

Název služby/ programy	Poskytovatel služby/ programu	Typ služby	Cílová skupina*	Kapacita (u pobytových služeb)**	Celkem klientů se závislostním problémem ***	Celkem všech klientů ****
Záchytná stanice KNL, a. s.	Centrum psychiatrie KNL, a. s.	Záchytná služba	Osoba pod vlivem alkoholu nebo jiné NL	10	816	816
Protidrogové programy v penitenciár- ních zařízeních	Most k naději, z.s.	Služba ve vězení	Osoba ohrožená závislostí	-	52	52
Centrum poradenských služeb pro obviněné a odsouzené	Laxus z. ú.	Služba ve vězení	Osoba ohrožená závislostí	-	178	178

Pozn. Služby ve vězení, sociální podniky, záchytné stanice apod.

4.8 Kontaktní údaje adiktologických služeb

Aktuální kontaktní údaje na zařízení, která poskytují protidrogové služby na území kraje, jsou dostupné na internetové Mapě pomoci (<https://www.drogy-info.cz/mapa-pomoci>).

Změny v roce 2023:

tabulka 4-7: Kontaktní údaje adiktologických služeb v kraji

Název služby	Typ služby	Adresa	Kontaktní osoba	Telefon	E-mail	Webové stránky	Změna údajů oproti Mapě pomoci
Frýdlant, místní protidrogový koordinátor	místní protidrogový koordinátor	MÚ, nám. T.G.Masaryka 37 Frýdlant 464 01	Bc. Andrea Melová	737685630	andrea.melova@mu-frydlant.cz	www.mesto-frydlant.cz	ano
Liberec, místní protidrogový koordinátor	místní protidrogový koordinátor	Magistrát města Liberce nám.Dr.E. Beneše 1 Liberec 1	Mgr. Klára Hvojníková	785244969	hvojniovaklara@magistrat.liberec.cz	www.liberec.cz	ano

Liberec, místní protidro- gový koordiná- tor	místní protidro- gový koordiná- tor	Magistrát města Liberce nám.Dr.E. Beneše 1 Liberec 1 460 59	Bc. Stanislava Nieder- mertlová	485244969	niedermer tlova.stani @magistr at.liberec	www.liberec.cz	ano
---	---	---	--	-----------	--	--	-----

4.9 Zhodnocení sítě služeb

Pokrytí potřeb bylo hodnoceno z hlediska dostupnosti jednotlivých typů služeb z oblasti léčby a sociálního začleňování a z hlediska dostupnosti specifických intervencí a forem péče poskytovaných těmito službami.¹³

zelená = převážně dostatečné pokrytí

žlutá = částečné pokrytí

červená = převážně nedostatečné pokrytí.

➤ **Dostupnost služeb ambulantní léčby a poradenství.** V dotazníkovém šetření hodnotila výrazná většina klíčových aktérů krajské protidrogové politiky kapacitní, místní i časovou dostupnost ambulantních služeb jako spíše až zcela dostačující. V rámci skupinového rozhovoru s vybranými aktéry z oblasti léčby a sociálního začleňování byla zároveň hodnocena kapacita služeb jako maximálně vytížená, s tím, že při každém navýšení se vždy brzy opět naplní.

- **Dostupnost služeb krátkodobé stabilizace a rezidenčních služeb.** Umisťování klientů na detoxifikaci a do ústavní léčby naráží v současné době na komplikovanost a časovou náročnost celého procesu a rovněž na omezené kapacity těchto zařízení. Klienti musejí často dlouho čekat na nástup a rostou tak u nich rizika relapsu a vážných následků závislostního chování. Stanice intenzivní péče Oddělení psychiatrie pro dospělé Centra psychiatrie KNL, a.s. realizuje detoxifikační pobyty na objednání pro pacienty z Libereckého kraje i mimospádové, ovšem s nutnou návaznou ústavní léčbou. Převážná většina detoxifikačních pobytů je s dg. Závislosti na alkoholu, závislí na jiných psychoaktivních látkách nejsou mnohdy ochotni nebo schopni splnit kritéria nutná pro nástup

¹³ HANZLÍKA, PETRUŽELKA, Analýza potřeb pro účely tvorby sítě služeb pro osoby se závislostním chováním v Libereckém kraji, Praha 2021, CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0003035, str. 58-70

k detoxifikačnímu pobytu. Problémem je také kapacita stanice, která je jedinou svého typu v Libereckém kraji a převážný objem péče čerpají pacienti v akutních fázích závažných duševních poruch.

- **Dostupnost služeb následné péče.** V Libereckém kraji se nachází jediná specializovaná adiktologická služba poskytující následnou péči osobám se závislostním chováním, a to doléčovací program působící v rámci Centra ambulantních služeb v Liberci. Kapacitní i místní dostupnost přesto klíčoví aktéři krajské protidrogové politiky hodnotili v dotazníkovém šetření jako mírně nadprůměrnou. Jako významné bílé místo byly identifikovány potřeby osob s duálními diagnózami v doléčování, kterým by bylo vhodné zajišťovat přímo v doléčovacím zařízení psychiatrickou péči či intenzivní case management.
- **Dostupnost služeb pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody.** Adiktologické služby zajišťují ve všech třech vězeňských zařízeních na území Libereckého kraje dvě nestátní neziskové organizace, Věznicí Rýnovice dále disponuje specializovaným oddělením pro ochranné léčení protitoxikomanické a protialkoholní, Vazební Věznice Liberec pak specializovaným oddělením určeným dospělým mužům s duševní poruchou a poruchou chování, kteří se v minulosti dopustili násilného chování, často v souvislosti s abúzem alkoholu. Dotazování aktéři v oblasti penitenciární péče konstatovali nedostatečné kapacity adiktologické péče ve vězení, dále také nedostatek psychiatrů věnujících se osobám se závislostním chováním.
- **Dostupnost substituční léčby.** Poskytování substituční léčby v jediném zařízení na území celého Libereckého kraje představuje pro část klientů komplikaci z hlediska místní dostupnosti, s ohledem na velmi nízký počet uživatelů opioidů v Libereckém kraji lze nicméně stále považovat pokrytí potřeby substituční léčby za relativně dostačující.
- **Dostupnost psychiatrické péče.** Relativně dobrá je dostupnost ambulantní psychiatrické péče pro klienty terapeutické komunity, relativně omezená ve službách ambulantní léčby a poradenství a zejména ve službách následné péče. Jako nejvíce potřebné bylo vnímáno zajištění psychiatrické péče osobám s duálními diagnózami v následné péči (viz výše).
- **Dostupnost další specializované zdravotní péče.** Specializovaná zdravotní péče je převážně dobře dostupná pro klienty ambulantních i rezidenčních služeb. Výjimka v podobě dostupnosti zubařské péče je charakteristická pro celou ČR a má výrazně systémový původ, nelze tedy v dohledné době očekávat zásadní zlepšení v této oblasti právě v Libereckém kraji.
- **Dostupnost ochranného léčení.** Ústavní ochranné léčení při výkonu trestu odnětí svobody je poskytováno na specializovaném oddělení Věznice Rýnovice. Mimo výkon trestu poskytuje ambulantní ochranné léčení lékař působící v poradně pro alkohol a toxikomanii v Semilech, a v menším počtu pacientů v Centru psychiatrie KNL, a.s., ústavní ochranné léčení mohou klienti

z Libereckého kraje absolvovat v Psychiatrické nemocnici Kosmonosy ve Středočeském kraji. Celkově hodnotili dotazovaní odborníci možnosti absolvování ochranného léčení na území Libereckého kraje jako velmi nedostatečnou – ambulantních lékařů v oboru psychiatrie není připravena či ochotna zajišťovat léčbu klientům s kriminální anamnézou.

- **Dostupnost chráněného a jinak podporovaného bydlení/zaměstnávání.** Zajištění bydlení a zajištění legální formy výdělku byly v dotazníkovém šetření mezi pracovníky adiktologických služeb hodnoceny jako jedny z nejméně pokrytých okruhů potřeb klientů. Podporované ubytování je v současnosti poskytováno v rámci doléčovacího programu v Liberci, služba chráněného zaměstnávání je na území Libereckého kraje zcela nedostupná. Doléčovací program poskytuje aktivní podporu při hledání bydlení i zaměstnání, kterou hodnotili dotazovaní klienti programu jako mimořádně užitečnou. Ve spíše ojedinělých případech se daří klientům zajistit sociální bydlení či bydlení typu housing first.
- **Dostupnost pobytové sociální péče pro stárnoucí uživatele drog.** V Domově Důchodců Sloup v Čechách se nachází oddělení se zvláštním režimem pro osoby se závislostním chováním se nachází, svou kapacitou však zdaleka nezvládá pokrýt potřeby populace stárnoucích uživatelů v Libereckém kraji, navíc je určeno pouze osobám závislým na alkoholu. Pobytová sociální péče je často nedostupná také pro seniory s vážnými somatickými následky konzumace alkoholu (například cirhózou jater), kteří už nepijí, domovy důchodců je ale přesto nepřijímají, protože už mají závislost na alkoholu v anamnéze.

U segmentu sítě služeb I: Primární prevence rizikového chování lze konstatovat velmi dobrou dostupnost programů školské primární prevence externě zajišťovaných nestátními neziskovými organizacemi. Významnější mezery v pokrytí potřeb byly zjištěny v oblasti realizace primární prevence uvnitř škol, jež trpí zejména nedostatečným personálním a odborným zajištěním. Bylo by vhodné, aby zejména školní metodici prevence měli větší prostor věnovat se agendě primární prevence, vzdělávat se v této oblasti a disponovat tak odpovídající odbornou způsobilostí. Bohužel se jedná o systémový problém školského vzdělávacího systému, který nelze dost dobře řešit z pozice krajského koordinátora sítě adiktologických služeb. To je případ i další významné mezery v pokrytí potřeb, kterou je omezená dostupnost školských zařízení pro děti a mládež typu pedagogicko-psychologických poraden a středisek výchovné péče, popř. zařízení ústavní a ochranné výchovy. V této oblasti lze tak aktuálně realisticky doporučit především posílení spolupráce školských zařízení s adiktologickými službami a dalšími odborníky pracujícími s dětmi a mládeží, zejména psychiatry a psychoterapeuty.

Tabulka 4-7: Klíčové potřeby identifikované v segmentu sítě služeb I: Primární prevence rizikového chování

	Klíčové potřeby	Doporučení
Převážně až zcela nedostatečné pokrytí potřeb	➤ Dostupnost návazných služeb dalších forem odborné pomoci určených dětem a mládeži	➤ Posílení spolupráce školských zařízení s adiktologickými službami a dalšími odborníky
Částečné pokrytí potřeb	➤ Realizace primární prevence uvnitř škol	➤ V rámci možností podpora vzdělávání metodiků prevence
Převážně dostatečné pokrytí potřeb	➤ Dostupnost externě poskytovaných programů školské primární prevence	-

V rámci segmentu sítě služeb II: Nízkoprahové služby a snižování rizik byly vyhodnoceny jako převážně dostatečné místní a časová dostupnost nízkoprahových adiktologických služeb a dostupnost základních prostředků prevence nákazy infekčními onemocněními (výměnné programy a zajišťování dalšího materiálu v oblasti snižování rizik). Orientační testování na infekční onemocnění je dobře dostupné v kontaktních centrech, hůře již v terénu – jak uváděli zástupci služeb, zejména pro účely testování v rizikových lokalitách by pro ně bylo užitečné disponovat nějakou formu mobilního testovacího místa („sanitky“). Klientům nízkoprahových služeb jsou v relativně dostatečném rozsahu poskytovány sociální poradenství a asistence při kontaktu se soudy, policií, sociálními kurátory, kurátory OSPOD či úřadem práce.

Stávající kapacita nízkoprahových služeb zajišťuje relativně dobré pokrytí potřeb cílové populace, většinu času je však zcela vytížena a skýtá minimální rezervy. I s přihlédnutím k plánovanému zřízení nového kontaktního centra v Jablonci nad Nisou lze doporučit mírné posílení personální kapacity nízkoprahových adiktologických služeb v Libereckém kraji. V případě K-centra Česká Lípa je dále na místě investovat do rekonstrukce chátrající budovy, ve které služba působí, případně se pokusit nalézt jiný, vhodnější objekt.

Významnější mezery byly identifikovány v oblasti dostupnosti specializované zdravotní péče. Jako zvláště potřebné se jeví zajištění spolupráce nízkoprahových služeb s lépe místně dostupným zdravotním zařízením poskytující léčbu infekčních onemocnění, například infekční oddělení Krajské nemocnice Liberec, a.s. a především pak potřeba posílení kapacit psychiatrické péče dostupné aktivním uživatelům návykových látek.

Tabulka 4-8: Klíčové potřeby identifikované v segmentu sítě služeb II: Nízkoprahové služby a snižování rizik a doporučení pro další rozvoj tohoto segmentu

	Klíčové potřeby	Doporučení
Převážně až zcela nedostatečné pokrytí potřeb	> Dostupnost psychiatrické péče pro aktivní uživatele návykových látek	> Navýšení kapacit psychiatrické péče poskytované aktivním uživatelům návykových látek
Částečné pokrytí potřeb	> Kapacitní dostupnost služeb > Technické zajištění K-centra Česká Lípa > Dostupnost orientačního testování na infekční onemocnění > Dostupnost diagnostiky a léčby infekčních onemocnění > Dostupnost další specializované zdravotní péče	> Mírné navýšení kapacit služeb > Zajištění vyhovujícího prostoru pro K-centrum Česká Lípa > Zřízení mobilní testovacího zařízení pro testování v rizikových lokalitách > Zajištění spolupráce služeb se zdravotnickými zařízeními na území Libereckého kraje, zejména s infekčním oddělením Krajské nemocnice Liberec, a.s.
Převážně dostatečné pokrytí potřeb	> Místní a časová dostupnost služeb > Dostupnost prevence nákazy infekčními onemocněními > Dostupnost poradenství a podpory v sociální oblasti	-

Segment sítě služeb III: Léčba a sociální začleňování zahrnuje několik různých typů služeb, které se liší i svou aktuální dostupností na území Libereckého kraje. Adiktologické služby ambulantní léčby a poradenství působily k roku 2020 v 6 z 10 ORP Libereckého kraje, i pro obyvatele zbývajících ORP jsou ale poměrně dobře místně dostupné (tzn. že pro významnou část z nich nepřesahuje dojezdová vzdálenost do služby jednu hodinu). Kapacity těchto služeb jsou dlouhodobě naplněny a při každém navýšení se opět naplní, což ukazuje na potřebu dalšího navyšování těchto kapacit.

Jediná specializovaná adiktologická služba následné péče na území Libereckého kraje působí v Liberci. Je zřejmě na místě do budoucna uvažovat o zřízení alespoň jedné další certifikované služby následné péče na území Libereckého kraje. V souvislosti s nárůstem klientů s duálními poruchami se jeví jako potřebné také rozšíření kapacit služeb následné péče o psychiatrii a sociálními pracovníky zaměřené na case management. Posílení personální kapacity lze doporučit také v případě ambulantních adiktologických služeb poskytovaných ve vězeňských zařízeních.

Poměrně závažný problém představuje dostupnost detoxifikace a služeb rezidenční léčby, a to v rámci Libereckého kraje i dalších krajů ČR. Zařízení poskytující tyto služby mají často omezené kapacity a dlouhé čekací doby, umístování klientů do nich navíc naráží na komplikovanost a časovou náročnost celého procesu. Detoxifikační jednotka v Krajské nemocnici Liberec, a. s. v současnosti převážně přijímá pouze osoby s diagnózou závislosti na alkoholu, z některých služeb sem klienti téměř nenastupují. Jako velmi problematické bylo hodnoceno také zajišťování ochranného léčení. Specifický problém představuje omezená dostupnost služeb sociální péče se zvláštním režimem pro stárnoucí uživatele návykových látek.

Ve srovnání s nízkoprahovými službami jsou služby v oblasti léčby a sociální začleňování relativně lépe schopny zajistit svým klientům psychiatrickou i další specializovanou zdravotní péči. Zejména dostupnost psychiatrické péče nicméně aktéři z této oblasti stále vnímali jako nedostatečnou. Výrazně omezenou místní dostupnost má substituční léčba – na území Libereckého kraje ji poskytuje jediné zařízení, a to AT ordinace v Semilech. Vzhledem k nízkému počtu uživatelů opioidů na území kraje se nicméně daří zajišťovat substituční léčbu většině z nich.

Služba následné péče v Liberci nabízí kromě doléčování také chráněné bydlení, možnosti zajistit bydlení klientům adiktologických služeb jsou však celkově relativně omezené, jedná se při tom o jednu z potřeb, kterou hodnotili dotazovaní pracovníci adiktologických služeb jako nejméně pokrytou. Druhou z těchto potřeb bylo zajištění zaměstnání. Pracovníci služby následné péče asistují svým klientům jak se sháněním bydlením, tak se sháněním zaměstnání, chráněné zaměstnávání jako součást adiktologické péče v Libereckém kraji poskytováno není.

Tabulka 4-9: Klíčové potřeby identifikované v segmentu sítě služeb III: Léčba a sociální začleňování a doporučení pro další rozvoj tohoto segmentu

	Klíčové potřeby	Doporučení
Převážně až zcela nedostatečné pokrytí potřeb	> Dostupnost služeb krátkodobé stabilizace a rezidenční léčby > Dostupnost ochranného léčení protitoxikomanického a protialkoholního	> Rozšíření cílové skupiny detoxifikační jednotky na uživatele drog, optimalizace procesu umístování do léčby > Zlepšit dostupnost ochranného léčení protitoxikomanického a protialkoholního
Částečné pokrytí potřeb	> Dostupnost služeb ambulantní léčby a poradenství > Dostupnost služeb následné péče	> Navýšení kapacit služeb ambulantní léčby a poradenství > Navýšení kapacity služeb následné péče

	➤ Dostupnost služeb pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody ➤ Dostupnost substituční léčby ➤ Dostupnost psychiatrické péče pro klienty služeb ➤ Dostupnost chráněného a jinak podporovaného bydlení a zaměstnávání ➤ Dostupnost pobytové sociální péče pro stárnoucí uživatele návykových látek	➤ Posílení kapacit služeb pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody ➤ Zajištění dostupnosti na alespoň jednom dalším místě ➤ Navýšení kapacit psychiatrické péče poskytované osobám se závislostním chováním ➤ Rozšíření nabídky chráněného a jinak podporovaného bydlení a zaměstnávání ➤ Zřízení služby sociální péče se zvláštním režimem pro stárnoucí uživatele návykových látek
Převážně dostatečné pokrytí potřeb	-	-

Z dotazníkového šetření mezi klíčovými aktéry krajské protidrogové politiky dále vyplynuly některé další významné jevy a problémy související s poskytováním služeb osobám se závislostním chováním na území Libereckého kraje, mimo jiné problémy spojené s financováním a koordinací služeb, personálním zajištěním služeb, kvalitou spolupráce s různými aktéry či administrativní zátěží kladenou na služby.

Z problémů spojených s financováním služeb byly jako nejzávažnější hodnoceny opožděné uvolňování dotací pro služby v průběhu kalendářního roku, systém jednoletého financování služeb a nedostatek financí na rozvoj a další rozšiřování sítě služeb. V oblasti koordinace sítě služeb šlo o problémy nízkých úvazků místních protidrogových koordinátorů, nedostatečného legislativního zakotvení koordinace protidrogové politiky na krajské úrovni a nedostatečné politické podpory opatření protidrogové politiky na místní úrovni.

Výrazně negativně hodnotili klíčoví aktéři spolupráci na pokrývání potřeb osob se závislostním chováním s OSPOD a zdravotními službami. Zdravotní služby vyšly rovněž z hodnocení jako nejhůře informované o adiktologických službách. Z problémů spojených s běžným provozem adiktologických služeb bylo jako nejzávažnější hodnoceno nedostatečné zajištění služeb kvalifikovaným personálem, zejména psychiatry, ale také klinickými psychology (viz také výše klíčové potřeby navýšení kapacit adiktologických služeb). Jako relativně závažné problémy byly dále hodnoceny administrativa spojená s vykazováním různým donátorům služeb i celková administrativní zátěž kladená na služby.

Tabulka 4-10: Klíčové potřeby identifikované mezi dalšími významnými jevy a problémy spojenými s poskytováním služeb osobám se závislostním chováním a doporučení pro další rozvoj sítě služeb v této oblasti

Klíčové potřeby	Doporučení
➤ Opožděné uvolňování dotací pro služby v průběhu kalendářního roku ➤ Systém jednoletého financování služeb ➤ Nedostatek financí na rozvoj a další rozšiřování sítě služeb ➤ Nízké úvazky místních protidrogových koordinátorů ➤ Nedostatečné legislativní zakotvení koordinace protidrogové politiky na krajské úrovni ➤ Nedostatečná politická podpora opatření protidrogové politiky na místní úrovni ➤ Nízká kvalita spolupráce na pokrývání potřeb osob se závislostním chováním s OSPOD a zdravotními službami ➤ Nedostatečné zajištění služeb kvalifikovaným personálem, zejména psychiatry a klinickými psychology ➤ Celková administrativní zátěž kladená na služby	➤ Vykrývání potřebných prostředků na provoz služeb na začátku roku ze strany kraje ➤ Podpora zapojení služeb do systému víceletého financování služeb ➤ Zajištění financí na rozvoj a další rozšiřování sítě služeb ➤ Navýšení úvazků místních protidrogových koordinátorů ➤ Posílení legislativního zakotvení koordinace protidrogové politiky na krajské úrovni ➤ Zajištění silnější politické podpory opatření protidrogové politiky na místní úrovni ➤ Zkoumání příčin a optimalizace spolupráce na pokrývání potřeb osob se závislostním chováním s OSPOD a zdravotními službami ➤ Navýšení kapacit psychiatrické a psychoterapeutické péče ve službách ➤ Snížení celkové administrativní zátěže kladené na služby

5 Různé – další údaje

5.1 Přílohy

Příloha č. 1

Krajská nemocnice Liberec, a.s.
Liberec Turnov Fojdčany

STATISTIKA 2023 Oddělení psychiatrie pro dospělé Centrum psychiatrie KNL, a.s.

Detoxifikační pobyty na Stanici intenzivní péče

Celkem: 37

Muži: 22

Ženy: 15

- **Závislost na alkoholu**
Celkem: 32
(muži: 19, ženy: 13)
- **Závislost na hypnoticích**
1 žena (zolpidem)
- **Kombinovaná závislost**
Alkohol+Pervitin+THC: 2 pacienti (1 muž, 1 žena)
- **Gambling**
2muži

Adiktologická stanice

střednědobá ústavní léčba závislosti na alkoholu: 41 pacientů

Záchytná stanice KNL

Záchytné pobyty

celkem: 816

muži: 627

ženy: 189

- Intoxikace alkoholem

celkem: 696

muži: 542

ženy: 154

Krajská nemocnice Liberec, a.s.
Liberec Turnov Trutnov

• Intoxikace jinou psychoaktivní látkou (amfetaminy, kanabinoidy, kokain)

celkem: 103

muži: 77

ženy: 26

• Intoxikace kombinovaná (alkohol+ jiná látka)

celkem: 17

muži: 8

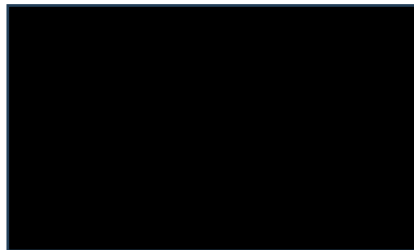
ženy: 9

Ambulantní ošetření, vyšetření pro PČR

celkem: 259

muži: 228

ženy: 31

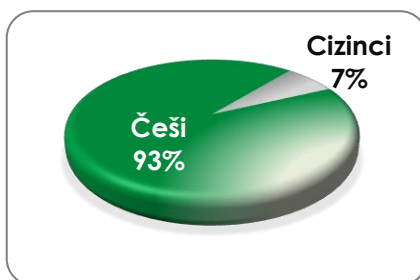

Příloha č.2

KŘ PČR LK – statistika z Výroční zprávy 2023 Národní protidrogové centrály

	čts	pachatelé	NP	dospělí	201	pohlaví	počet
Česká Lípa	60	61	2	mladiství	10	muži	169
Jablonec nad Nisou	27	24	4	nezletilí	1	ženy	43
Liberec	79	85	4				
Semily	16	16	0				
KŘ	6	13	0				
CELKEM	188	199	10	<i>z toho ve spolupráci PČR a CS</i>		§	počet
				realizace	0	283	141
Celní správa	11	13	0	pachatelé	0	284	75
						285	7
						286	4
						287	3
						288	0

státní příslušnost	
Bulharsko	1
Česká republika	197
Polsko	7
Rumunsko	2
Slovensko	4
Vietnam	1

Příloha č. 3

Statistická data od roku 2014 do 2023 - počty případů vyšetřovaných PČR a celní správou v Libereckém kraji

Statistická data 2014 - 2023

Okres	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	CELKEM
Česká Lípa	60	94	82	60	55	52	53	60	63	60	639
Jablonec nad Nisou	10	14	28	20	23	16	31	26	12	27	207
Liberec	33	44	49	77	70	55	44	60	51	79	562
Semily	16	12	10	7	7	13	22	21	13	16	137
KŘ	7	6	6	8	4	12	6	11	10	6	76
CELKEM	126	170	175	172	159	148	156	178	149	188	1621
Celní správa	25	28	10	23	16	27	18	20	13	11	191

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE LIBERECKÉHO KRAJE

Příloha č. 4

Statistická data od roku 2014 do 2023 - počty zajištěných omamných a psychotropních látek v Libereckém kraji co do druhu

Statistická data 2014 - 2023

OPL	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	CELKEM
Cannabis (g)	5 688	2 527	12 759	9061	28 311	6 098	13674	8 648	8 746	30689	126 246
Cannabis – rostliny (ks)	4 750	4 086	1 088	525	695	305	594	437	188	162	12 830
Extáze (tbl.)	56	223	268	432	60	646	132	42	42	75	1976
Heroin		0	20	0	0	0	0	0	0		20
Metamfetamin	1 250	1 054	5 552	2 717	977	300	542	1 491	1 731	3 450	19 064
Amfetamin	0,00	17 887	0	0	10	9	0	5	34	0	17945
Kokain	0	8,8	9	29	15	0	18	27	5	65	177
Tablety s obsahem PSE	21 000	43 340	70 320	55 000	21 000	82 263	7 856	9 200	84 000	86 436	480 415

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE LIBERECKÉHO KRAJE

Příloha č. 5

Statistická data od roku 2014 do 2023 - počty zajištěných varen a pěstíren v Libereckém kraji

Statistická data 2014 - 2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	CELKEM 2014 - 2023
Varny	22	6	14	20	9	11	6	12	16	14	130
Pěstíny	12	7	8	9	11	4	9	5	3	5	73

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE LIBERECKÉHO KRAJE

5.2 Seznam zkratek

AIDS	syndrom získaného selhání imunity
APK	Asistenti prevence kriminality
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
AT	alkohol – toxi
ATM	automat
C-19	Covid 19
CIPS LK	Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje
CPIC	Centrum na podporu integrace cizinců
ČR	Česká republika
DRUGSTOP	podpora přeshraniční spolupráce policejních jednotek s cílem zvýšení efektivity boje s drogovou kriminalitou OPL
EU	Evropská unie
Fixpoint	kontejner pro bezpečnou likvidaci injekčních stříkaček
HIV	Human Immunodeficiency Virus, virus lidské imunitní nedostatečnosti
HR	snížování škod působených drogami (harm reduction)
HZS	Hasičský záchranný sbor
IKEM	Institut klinické a experimentální medicíny
i.v.	intravenózně
KACPU	Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině
KC	kontaktní centrum
KHS	Krajská hygienická stanice
KHS LK	Krajská hygienická stanice Libereckého kraje se sídlem v Liberci
KNL	Krajská nemocnice Liberec
KPK	krajský protidrogový koordinátor
KŠKP	krajský školský koordinátor prevence
KŘ PČR	Krajské ředitelství Policie České republiky

KÚ LK	Krajský úřad Libereckého kraje
LK	Liberecký kraj
LSD	Dietylamid kyseliny D-lysergové – bezbarvá krystalická látka využívaná jako halucinogen
MDMA	extáze, (chemicky 3,4-methylenedioxyamfetamin)
MKDS	městský kamerový dohledový systém
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MP	Městská policie
MPK	Místní protidrogový koordinátor
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠ	Mateřská škola/y
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
NL	návyková látka
NMS	národní monitorovací středisko
NNO	nestátní nezisková organizace
NPC	národní protidrogová centrála
NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OAMP	Odbor azylové a migrační politiky (útvary Ministerstva vnitra)
OO policie	obvodní oddělení policie
OPL	omamné psychotropní látky
ORP	obec s rozšířenou působností
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSV	odbor sociálních věcí
OSZV	odbor sociálních věcí a zdravotnictví

OŠMTS	odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu
OZ	odbor zdravotnictví
PČR	Policie České republiky
PK RLK	Protidrogová komise Rady Libereckého kraje
PMS	Probační a mediační služba
PN	Psychiatrická nemocnice
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
PS	pracovní skupina/y
RLK	Rada Libereckého kraje
RVKPZ	Rada vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí
RZP	Rychlá zdravotnická pomoc
SEPA	systém evidence preventivních aktivit
SOU	Střední odborné učiliště
SPC	speciálně pedagogické centrum
SPOD	sociálně-právní ochrana dětí
SpO	Specializovaném oddělení
SPRSS	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb
SŠ	Střední škola
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
SVP	středisko výchovné péče
SWOT	akronym, analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb
ŠMP	školní metodik prevence
TČ	trestný čin
THC	Tetrahydrokanabinol, též delta-9-tetrahydrokanabinol), hlavní psychoaktivní látka nacházející se především v květenství konopí
TOXI-tým	specializovaný pracovní tým zabývající se problematikou drogové trestné činnosti na Krajském ředitelství policie Libereckého kraje a jednotlivých územních odborech,

hlavním úkolem je eliminovat činnost dealerů a výrobců drog (odhalovat nelegální laboratoře, tzv. "varny") s cílem snížit jejich dostupnost

TK	terapeutická komunita
TP	terénní program, terénní pracovník /pracovníci
ÚO	Územní obvod
ÚP	úřad práce
ÚV	ústavní výchova
VH A/B/C	virová hepatitida – typu A, B, C
VHP	výherní hrací terminály
VS	vězeňská služba
VTOS	výkon trestu odnětí svobody
VZP	Všeobecná zdravotní pojišťovna
ZS	záchytná stanice
ZS KNL	Záchytná stanice Krajské nemocnice Liberec, a.s.
ZŠ	základní škola

5.3 Seznam zdrojů

Strategické dokumenty

CVRČEK, J. Závěrečná zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v obci za rok 2023 Města Jablonec nad Nisou. Jablonec nad Nisou, 2024.

ČERVINKOVÁ, V. Závěrečná zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v obci za rok 2023 Města Turnov. Turnov, 2024.

DRAHAŇOVSKÝ, M. Výroční zpráva o bezpečnostní situaci na území města Turnov za rok 2023. PČR – OO, Turnov, 2023.

FOLPRECHT, P. Statistická data TOXI týmu Odboru obecné kriminality Krajského ředitelství policie ČR Libereckého kraje od roku 2014 do 2023. Liberec 2024.

HANZLÍK, K., PETRUŽALKA, B. Analýza potřeb pro účely tvorby sítě služeb pro osoby se závislostním chováním v Libereckém kraji. Praha, 2021.

HLINČÍKOVÁ, A. Závěrečná zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v obci za rok 2023 Města Česká Lípa. Česká Lípa, 2024.

HONS, J. Zpráva za rok 2023 Oddělení psychiatrie pro dospělé a Centrum psychiatrie Krajské nemocnice Liberec, a.s. Liberec, 2024.

HVOJNÍKOVÁ, K. Závěrečná zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v obci za rok 2023 Statutárního města Liberec. Liberec, 2024.

JÁGROVÁ, N. Zpráva z oblasti epidemiologie v Libereckém kraji za rok 2023 za KHS Liberec. Liberec, 2024.

JEŽKOVÁ, A. Zpráva za rok 2023 Intervenčního centra Liberec. Liberec, 2024.

JIROUŠOVÁ, V. Závěrečná zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v obci za rok 2023 Města Semily. Semily, 2024.

MELOVÁ, A. Závěrečná zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v obci za rok 2023 Města Frýdlant. Frýdlant, 2024.

Tóthová, S. Závěrečná zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v obci za rok 2023 Města Nový Bor. Nový Bor, 2024.

SASKOVÁ, E. Závěrečná zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v obci za rok 2023 Města Železný Brod. Železný Brod, 2024.

ŠLECHTA, V. Zpráva za rok 2023 MMN, a.s., Nemocnice Semily, Ambulance pro léčbu návykových nemocí a alkoholismus. Semily, 2024.

VÉBROVÁ, K. Závěrečná zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v obci za rok 2023 Města Jilemnice. Jilemnice, 2024.

VESELKOVÁ, I. Závěrečná zpráva o realizaci politiky v oblasti závislostí v obci za rok 2023 Města Tanvald. Tanvald, 2024.

Dále byly údaje čerpány ze závěrečných zpráv o realizaci projektů politiky v oblasti závislostí - Výroční zprávy 2023 organizací ADVAITA, z. ú., Laxus z. ú., MAJÁK o.p.s. a Most k naději, z.s. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje na období 2021-2023 a Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje na období 2024-2026. Liberec, 2024.

Internetové zdroje

<https://www.kraj-lbc.cz/samosprava/rada/komise-rady-libereckeho-kraje/pro-oblast-zavislosti>
<https://www.kraj-lbc.cz/urad/odbory/odbor-socialnich-veci/oddeleni/oddeleni-socialni-prace/politika-v-oblasti-zavislosti-a-prevence>
<https://www.nemlib.cz/psychiatrie>
<https://www.drogy-info.cz/article/novinky-nms/hhc-hhc-o-thcp-byly-docasne-zarazeny-mezi-navykove-latky>
<https://www.turnov.cz/cs/aktuality/kampan-a-dost/sest-mesicu-s-kampani-a-dost.html>
https://jablonecky.denik.cz/zpravy_region/jablonec-soud-trest-rvaci-gang-deti-uklid-20231115.html
https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33916/1253/Zpr%C3%A1va%20o%20alkoholu%20v%20%C4%8CR%202023_fi_n1.pdf
<https://www.policie.cz/clanek/alkohol-drogy-a-mladez-2023.aspx>
<https://www.policie.cz/clanek/kriminaliste-z-krajskeho-toxi-tymu-vyrazne-zasahli-do-drogoveho-podsveti.aspx>
<https://www.policie.cz/clanek/policiste-z-tymu-toxi-ziskali-pametni-plaketu-za-vynikajici-vysledky.aspx>
<https://mzd.gov.cz/tiskove-centrum-mz/hhc-hhc-o-thcp-byly-docasne-zarazeny-mezi-navykove-latky>
<https://www.drogy-info.cz/article/novinky-nms/nikotinove-sacky-jiz-nebudou-dostupne-detem-a-mladistvym>
<https://www.koureni-zabiji.cz/article/blog/zakaz-prodeje-zahrivanych-tabakovych-vyrobku-s-charakteristickymi-prichutemi>